

**Міністерство освіти і науки України
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВОВЕЛЬНОГО
ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
Кафедра фінансів та
банківської справи**

**ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА
ТА РОЗРОБКА НАПРЯМКІВ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ**

Дипломна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконав:

студент 2 курсу, групи 704

денної форми навчання

спеціальності 072 Фінанси, банківська

справа та страхування

Ящук Олександр Іванович

Керівник: Малярчук О.В.

Чернівці–2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3-6	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ		7
1.1. Економічна сутність фінансового стану підприємств	7	
1.2. Сутність формування фінансових результатів	11	
1.3. Методичні підходи до аналізу фінансового стану підприємств.....	13	
Висновки до першого розділу	28	
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЧЕРНІВЦІ ПОЛІХІМБУД»		29
2.1. Фінансово-господарська характеристика ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»...	29	
2.2 Аналіз майнового стану та фінансової стійкості товариства.....	38	
2.3. Оцінка рівня рентабельності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд».....	49	
Висновки до другого розділу	58	
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА		59
3.1. Оцінка ризиків ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»	59	
3.2 Прогнозування фінансових результатів ТОВ «Чернівці Поліхімбуд».....	66	
3.3 Напрямки покращення ділової активності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»..	71	
Висновки до третього розділу.....	73	
ВИСНОВКИ	74	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	76	
ДОДАТКИ	80	

АНОТАЦІЯ

Ящук О.І. Оцінка фінансового стану підприємства та розробка напрямів його покращення. - Рукопис. Магістерська робота на здобуття другого рівня вищої освіти «магістр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. – Чернівецький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету, Чернівці, 2023.

У магістерській роботі розкрито теоретичні основи формування фінансових результатів господарюючого суб'єкта, оцінено фінансовий стан ТОВ «Чернівці Поліхімбуд», обґрунтовано механізм покращення оцінки фінансових результатів господарюючого суб'єкта на основі методів прогнозування.

Ключові слова: фінансовий стан, прибуток, , аналіз фінансових результатів, прогнозування.

SUMMARY

Yashchuk O.I. Assessment of the company's financial condition and development of directions for its improvement. - Manuscript. Master's thesis for obtaining the second level of higher education "master" in specialty 072 - Finance, banking and insurance. – Chernivtsi Institute of Trade and Economics of the State University of Trade and Economics, Chernivtsi, 2023.

The master's thesis revealed the theoretical foundations of the formation of financial results of a business entity, evaluated the financial condition of Chernivtsi Polyhimbud LLC, justified the mechanism of improving the assessment of financial results of a business entity based on forecasting methods.

Keywords: financial condition, profit, analysis of financial results, forecasting.

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі економічного розвитку України при самостійній діяльності суб'єктів господарювання значного набувається значення реалізація принципів самоокупності та самофінансування. Основними чинниками при формуванні достатньої величини фінансових ресурсів, які одночасно завершують цикл діяльності підприємства та виступають необхідною умовою наступного циклу. Основне значення фінансових результатів полягає в забезпеченні інвестиційної зацікавленості, діловій активності господарюючих суб'єктів у виробничій і фінансових сферах.

Таким чином, можна сказати, що фінансові результати - це характеристика усіх процесів фінансової та господарської діяльності господарюючого суб'єкта.

Одним із ключових об'єктів наукових досліджень є фінансовий стан як універсальний показник ефективності діяльності підприємства. Поняття «фінансовий стан» враховує обидві сторони призначення: суму одержаного прибутку і якою ціною його отримано. Проте на основі проведених досліджень практичної роботи підприємств можна стверджувати, що досі є дискусійними цілий ряд принципово важливих питань, пов'язаних з обліком фінансових результатів, а саме що стосуються організації та методики формування фінансових результатів операційної діяльності та їх відображення у Звіті про фінансові результати.

Метою данної роботи є систематизація підходів до визначення економічної сутності фінансового стану та його прогнозування для збільшення ефективності діяльності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд».

Це все обумовило та обґрунтувало вибір теми дипломної магістерської роботи, окреслило мету і завдання дослідження.

Для досягнення мети в роботі визначені наступні завдання дослідження:

- дослідити економічну сутність фінансових результатів підприємств;

- визначити фактори впливу на формування та використання фінансового стану господарюючого суб'єкта;
 - охарактеризувати сучасні методичні підходи оцінки фінансового стану підприємства;
 - надати фінансово-економічну характеристику діяльності товариства;
 - проаналізувати майновий стан товариства;
 - здійснити оцінку фінансових результатів ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»;
 - здійснити оцінку факторів впливу на рентабельність підприємства;
 - провести аналіз показників ефективності досліджуваного підприємства;
 - використати основні методики прогнозування фінансових результатів.
- Об'єктом дослідження є фінансовий стан ТОВ «Чернівці Поліхімбуд».

Предметом дослідження є методи проведення оцінки фінансового стану господарюючого суб'єкта.

Методи дослідження. В процесі написання дипломної магістерської роботи були використані такі методи як системний аналіз, групування, порівняння, горизонтальний і вертикальний аналізи для визначення рівня впливу різних показників на загальний результат; графічний, математичний методи – для оцінювання фінансового стану ТОВ «Чернівці Поліхімбуд».

Інформаційною базою дослідження праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, монографії, періодичні видання, навчальні посібники та підручники, монографії, інтернет-ресурси, фінансова звітність ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» за 2020-2022 роки.

Наукова новизна одержаних результатів у дипломній магістерській роботі полягає у поглибленні існуючих теоретичних поглядів оцінки та вивчені необхідності прогнозування фінансового стану підприємства, що зумовлено великою кількістю ризиків в економічному середовищі.

Практичне значення отриманих результатів дипломної магістерської роботи сприятиме підвищенню ефективності оцінювання фінансового

стану господарюючого суб'єкта для ефективної фінансово- господарської діяльності товариства.

Структура та обсяг дипломної магістерської роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, списку використаних джерел із 50 найменувань. Робота містить 15 рисунків та 18 таблиць.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Економічна сутність фінансових результатів

В теперішній час прибуток є основною метою будь-якого підприємства. Чим прибуток вищий, тим більше підприємство має механізмів для здійснення поставлених завдань, поновлення своїх фондів та зростання власного доходу. Все це є запорукою сталого стану підприємства і гарантує його фінансову самостійність. Досі поняття сутності фінансових результатів залишаються викладені не повністю. Аналізуючи останні дослідження і публікації, питання економічної суті фінансових результатів знайшли своє відображення у працях багатьох вчених.

Це підтверджує актуальність питань формування доходів і витрат для визначення кінцевого фінансового результату для забезпечення стабільності діяльності підприємства.

Одним із ключових об'єктів наукових досліджень у поглядах економічної теорії є фінансові результати, які є універсальною категорією показника ефективності діяльності. Поняття «фінансовий стан» враховує обидві сторони призначення: суму одержаного прибутку і якою ціною його отримано.

Поняття «фінансовий стан» і «прибуток» не зовсім однакові, а саме, поняття фінансовий стан більш ширше по своїй суті, а ніж прибуток. Фінансовий стан господарської діяльності підприємства вказує на кількісні і якісні показники результативності діяльності підприємства, а прибуток (збиток) є результатом цієї діяльності, які можуть бути і позитивними, і негативними.

Існуючі наукові підходи щодо визначення сутності поняття «фінансовий стан(результат)» (прибуток), наведемо у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Підходи щодо визначення сутності поняття «фінансовий стан
(прибуток)

№ з/п	Джерело	Визначення
1	Буряковський В.В. [5].	«Прибуток - це грошовий вираз основної частини грошових збережень, створених підприємством будь-якої форми власності»
2	Азаренкова Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Р.М. [1]	«Прибуток становить собою різницю між загальною сумою доходів і витратами на виробництво та реалізацію продукції».
3	Білик В.О. [10].	«Прибуток: 1) є результатом капіталу як обов'язкового фактора будь-якого виробництва; 2) винагорода капіталіста за відстрочку особистого споживання власного капіталу, за ризик в очікуванні ефекту від вкладни виробництво засобів; 3) як трудовий дохід від підприємницької діяльності у всіх його видах; 4) як результат існування монополії»
4	Мочерний С.В. [9].	«Прибуток - це перетворена, похідна формат додаткової вартості, яка з кількісного аспекту є різницею між ціною продажу і витратами капіталу на її виробництво».
5	Алексеєнко Л.М., Олексієнко В.М. [2].	Прибуток виражений у грошовій формі чистий дохід підприємства на вкладений капітал, який характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності і представляє собою різницю між сукупним доходом і сукупними затратами у процесі виконання цієї діяльності».
6	Предборський В.А. [34].	«Прибуток є одним з узагальнюючих показників діяльності і окремого підприємця, і підприємства, і галузі, і економіки у цілому».
7	Мочерний С.В. [11]	«Прибуток одна з форм чистого доходу в умовах розвинутих товарно-грошових відносин, що виражає вартість додаткового частково необхідного продукту. За своєю величиною прибуток це різниця між продажною ціною товару і витратами на його виробництво»
8	Гальчинський А.С. [14]	«Прибуток різниця між продажною ціною товару або послуги і витратами виробництва. Виражає вартість додаткового і частково необхідного продукту».
9	Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. [12].	Прибуток: 1) сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати; 2) перевищення сукупних доходів над сукупними витратами.

№ з/п	Джерело	Визначення
10	Ільчук М.М., Іщенко т.д. [13]	«Прибуток визначається зменшенням суми скоригованого валового доходу звітного періоду на суму валових витрат платника податку і суму амортизаційних відрахувань».
11	Климко Г.Н. [14].	Прибуток у розумінні В.Петті та частина продукту, яка залишається після відрахування заробітної плати. А.Сміт під прибутком розумів дохід промислового капіталіста, що залишився після сплати ренти земельному власнику і відсотка власнику грошового капіталу. Д Рікардо в протилежну залежність між прибутком та земельною рентою, між заробітною платою і прибутком. Яка частина продукту сплачується у формі заробітної плати дуже важливе питання при вивченні прибутку.
12	Осовська Г.В., Юшкевич О.О. [28].	«Прибуток - перевищення доходів від продажу товарів та послуг над витратами на виробництво і продаж цих товарів; один із найважливіших показників фінансових результатів господарської діяльності підприємства, підприємця. Прибуток обчислюється як різниця між виручкою від реалізації продукту господарської діяльності та сумою витрат факторів виробництва на цю діяльність у грошовому вираженні».
13	Богачова О.В., Винокуров К.С., Крусь Ю.І. [38] Біла О.Г. [3]	«Прибуток від реалізації визначається як різниця між виручкою від реалізації продукції у цінах продажу без акцизного збору, податку на добавлену вартість, ввізного мита, митного збору та інших обов'язкових зборів і платежів, передбачених чинним законодавством, та витратами, що включаються до собівартості реалізації продукції. Прибуток торговий - виражена в грошовій формі різниця між валовими прибутками і валовими витратами».
14	Біла О.Г. [3].	«Прибуток позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва і зрештою свідчить про рівень і якість виробленої продукції, рівень собівартості

№ з/п	Джерело	Визначення
15	Емельянов А.М., Воронов В.В., Кушлин В.И. [49].	«Нерозподілений прибуток складається із тієї частини прибутку компанії, який зберігається, а не витрачається на виплати у вигляді дивідендів».
16	Філімоненков О.С. [43].	Прибуток - це частина вартості додаткового продукту, додатковий продукт, виражений у грошах частина чистого доходу, одна з його форм»
17	НП(С)БО 1 <Загальні вимоги до фінансової звітності» [26].	Прибуток - це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати».

Як бачимо, із проведеного аналізу наукових праць, можна зробити висновок, що поняття «фінансовий стан (результат)» науковці визначають по-різному, проте вкладають однаковий зміст у своє трактування.

Одержання високих фінансових результатів є основною метою роботи будь-якого господарюючого суб'єкта. У фінансових результатах знаходять пряме відображення всі різновиди діяльності підприємства. В умовах ринкової економіки прибуток є головним завданням для стимулювання виробничо-господарської діяльності підприємства, створювання фінансової основи для його розширення, задовольняти соціальні і матеріальні потреби трудового колективу. У здійсненні фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання застосована велика кількість трудових, матеріальних і фінансових ресурсів. Мета кожного підприємства- ефективно використання цих ресурсів, яка певним чином відображається у фінансових результатах його діяльності. В свою чергу фінансовий стан (результат) є основним показником ефективності діяльності підприємства. Кожен суб'єкт господарювання, незалежно від форми власності, особливу увагу звертає на процес формування, розподілу та використання фінансових результатів своєї діяльності [6]. Показники фінансових результатів (прибутку)

характеризують абсолютну ефективність роботи господарюючого суб'єкта у різноманітних сферах діяльності, таких, як виробничих, збутових, фінансових і т.ін. Також можна сказати, що вони є фундаментом економічного розвитку господарського суб'єкта. Користувачі фінансової звітності використовують по різному її інформацію. Так податкова цікавиться всіма доданками оподаткованої бази по податку на прибуток, для майбутніх інвесторів інтерес у якості прибутку, а саме сталості і надійності одержання прибутку в найближчий час. Фінансовими результатами діяльності суб'єктів підприємництва є прибуток або збиток. Діяльність підприємств у сфері фінансових результатів спрямована у гарантованому отриманні прибутку та його оптимальний розподіл і використання, а за наявності збитків - на встановлення їх причин та джерел покриття.

1.2. Сутність формування фінансових результатів

Процес формування фінансових результатів підприємства спрямований на те, щоб досягти потрібного їх розміру, реалізувати всі резерви, за рахунок фінансової, операційної та інвестиційної діяльності. Розглянемо наступні підходи щодо формування фінансового стану підприємства (табл.1.2).

За міжнародними стандартами фінансової звітності за методом «витрати-випуск» фінансовий стан слід визначати співвідношенням витрат та доходів від реалізації. Витрати необхідно обліковувати лише за елементами, що буде давати змогу визначати в бухгалтерському обліку новостворену вартість і фінансовий результат. Слід зауважити, що чистий результат за рік має бути тотожним для розрахунку за кожним з варіантів. Представлені варіанти вважають взаємо доповнюваними.

Таблиця 1.2

Підходи щодо формування фінансових результатів [26; 25; 30; 31].

База підходу	Характеристика підходу
Міжнародні стандарти фінансової звітності	<p>Для визначення фінансового результату рекомендують застосовувати метод "витрати-випуск". В обліковій практиці зарубіжних країн використовують два варіанти цього методу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - передбачається визначення фінансового результату звітного періоду як різниці між доходами від реалізації і витратами періоду - фінансовий результат обчислюється як різниця між вартістю чистих активів на кінець і початок періоду з виключенням внесків капіталу і вилучень
Національні стандарти України	<p>Передбачено формування фінансових результатів за двома системами залежно від побудови фінансового обліку:</p> <ul style="list-style-type: none"> - передбачає зіставлення доходів із витратами та вартість адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат. - фінансовий результат обчислення як різниця між доходами підприємства та витратами, які акумулюють у звіті про фінансові результати згідно з їхнім характером (за елементами).

У вітчизняній практиці «алгоритм визначення фінансових результатів для середніх і великих підприємств передбачено НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»» [26], «для малих підприємств фінансові результати діяльності розраховують відповідно до методики, наведеної П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства» [31]. Із цього випливає, що частка всієї системи господарювання є формування фінансових результатів, з прийняттям рішень для забезпечення необхідного їх розміру на рівні господарського суб'єкта по досягнення всіх його цілей.

Сутність формувань фінансового стану відповідно до НП(С)БО1 можна визначити розглянувши окремі статті форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»:

- валовий прибуток – різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);
- прибуток (збиток) від операційної діяльності, визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних, витрат, витрат на збут та інших операційних витрат;
- прибуток (збиток) до оподаткування визначається як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від операційної діяльності, фінансових та інших доходів (прибутків), фінансових та інших витрат (збитків);
- чистий прибуток (збиток) розраховується як алгебраїчна сума прибутку (збитку) до оподаткування, податку на прибуток та прибутку (збитку) від припиненої діяльності після оподаткування» [26].

Розмір та характер прибутків і збитків за кожний період діяльності підприємства є вагомими кінцевими показниками його роботи. Можна сказати, що фінансовий стан підприємства є досить складним та багатовимірним показником. Фінансовий стан у формі прибутку являє собою головну мету діяльності будь-якого підприємства та є одним з головних показників, який визначає ефективність його діяльності. Інформація про фінансовий стан відображають у фінансових звітах підприємства. Вона є загальнодоступною для визначення рівня ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства та є головним джерелом інформації для потенційних інвесторів.

1.3. Методичні підходи до аналізу фінансових результатів підприємств

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства повинен використовувати різноманітні методи. Вибір методу залежить від низки

чинників: ступеня розвиненості ринкових відносин, типу економічної системи, особливостей побудови балансу та інших форм звітності, галузевих особливостей, виду діяльності, форми власності підприємств тощо. Методи аналізу можуть використовуватися паралельно, а також частково. Найактуальнішими методами аналізу фінансових результатів діяльності підприємства визначають горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний, факторний та кореляційно-регресійний. Для прикладу, закордоном використовуваними прийомами у аналізі фінансових результатів є також економіко-математичні й функціонально-вартісні. Окрім традиційних математично-статистичних методів дослідження результатів діяльності підприємств, учені виокремлюють економічні методи, методи економічної кібернетики й оптимального програмування, методи дослідження операцій і теорії прийняття рішень. Для глибокої оцінки фінансового стану та точнішого обґрунтування пропозицій для покращення роботи підприємства також використовують CVP-аналіз і концепцію фінансового важеля. CVP-аналіз (Cost-Volume-Profit; тобто це витрати-обсяг-прибуток) допомагає керівникам підприємств виявити оптимальні пропорції між змінними і постійними витратами, ціною і обсягом реалізації, мінімізувати підприємницький ризик. Бухгалтери, аудитори, експерти та консультанти, використовуючи даний засіб, повинні дати більш глибоку оцінку фінансового стану і точніше обґрунтувати рекомендації для вибору стратегії розвитку організації [15].

Кореляційно-регресійний аналіз – це аналіз економіко-математичної моделі у вигляді рівняння регресії (рівняння кореляційного зв'язку), що виражає залежність результативної ознаки від однієї або кількох ознак-факторів і дає оцінку міри щільності зв'язку. Для встановлення ступеня кореляційної залежності між ознаками використовують такі показники щільності зв'язку коефіцієнтом кореляції, коефіцієнтом детермінації, кореляційним відношенням (індекс кореляції), коефіцієнтом еластичності, а також сукупними індексами детермінації та кореляції [35].

Факторний аналіз - використовується для комплексного аналізу діяльності підприємства, пошуку і класифікації факторів, що впливають на економічні явища і процеси, з виявленням причинно-наслідкових зв'язків, що впливають на зміну конкретних показників господарської діяльності. Факторний аналіз фінансових результатів проводиться у розрізі всієї роботи підприємства. Важливе місце в процесі факторного аналізу фінансових результатів належить аналізу валового прибутку, як ключовому показнику, що характеризує результати здійснення основної діяльності.

Аналіз грошових потоків (Cash Flow) – це метод пізнання як бізнес генерує та витрачає гроші протягом певного періоду часу. Це може допомогти зрозуміти, куди йдуть гроші, розмір готівки у підприємства в даний момент. Інформаційною базою для аналізу грошових потоків рахують Звіт про рух грошових коштів підприємства (Форма №3) [37]. У рамках загальної фінансової політики підприємств від керівництва підприємства вимагається вміння управління грошовими потоками (Cash flow management) для його стабільного розвитку. Cash flow management - це аналіз та управління всіх коштів компанії з метою оптимізації витрат та максимізації доходів, зокрема:

- розробка графіків надходжень та розходів платіжних коштів у розрізі видів;
- дослідження факторів, що впливають на формування Cash flow підприємств;
- прогнозування можливої нестачі грошей та джерел для її покриття;
- визначення напрямків використання засобів, які тимчасово визволились.

Грошовий потік підприємств складається з наступних потоків:

- а) від фінансової діяльності (cash flow from financing activities, CFF);
- б) від операційної діяльності (operating cash flow, CFO);
- в) від інвестиційної діяльності (cash flow from investing, CFI) [32].

Регулярне виникнення касових розривів призводить до того, що у підприємства можуть виникнути неприємності і з клієнтами, і з постачальниками товарів і послуг. Постачальники, незадоволені проблемами з оплатою, скасовують знижки, навіть можуть припинити завезення товарів. Виникає товарний дефіцит, клієнти не можуть одержати свої товари, і з цієї причини не поспішають сплачувати рахунки за вже зроблені відвантаження і надані послуги. Починає зростати дебіторська заборгованість, що ще більше збільшує проблеми з постачальниками. Виникає "замкнуте коло." Така ситуація різко позначається на обороті підприємства, зменшується прибутковість і рентабельність. Таким чином, неплатоспроможність підприємства виникає в той час, як грошовий потік стає негативним. Важливо, що така ситуація може виникнути навіть тоді, коли формально підприємство залишається прибутковим. Саме з цим пов'язані проблеми дохідних, але по суті неліквідних підприємств, що стоять на межі банкрутства.

Можна виділити наступні види грошового потоку:

а) чистий грошовий (Net cash flow) - це сума всіх грошових надходжень і відтоків компанії. Один з найзручніший показників для «пускання пилу в очі» інвесторам. Якщо операційний потік негативний, інвестиційний- теж, то підприємству необхідно взяти кредит або перенаправити кошти з іншого бізнесу на покриття мінусів. Тобто у власника буде відтік коштів, при цьому позитивним залишиться чистий грошовий потік компанії;

б) вільний грошовий потік (Free cash flow) - те, саме для чого створюється бізнес. Це гроші, що залишилися після оплати всіх витрат підприємства. FCF - це якраз та величина, яку дисконтують коли роблять визначення вартості бізнесу методом DCF (discounted cash flow) для розрахунку NPV. Вільний грошовий потік розраховується як різниця між загальним грошовим потоком і витратами на поповнення оборотних коштів і капітальні потреби [41].

У контексті аналізу грошових потоків виділяють наступні групи коефіцієнтів:

- показники якості грошових потоків підприємства;
- показники результативності використання грошових коштів;
- показники ліквідності та платоспроможності, що розраховуються на базі грошових потоків.

Ймовірний характер економічних рішень, які підприємство приймає в непередбачуваних умовах, може бути виявлений за допомогою певних методів аналізу ризиків та їх впливу на діяльність підприємства. Розрізняють кількісний та якісний аналіз ризиків підприємства (рис. 1.2).

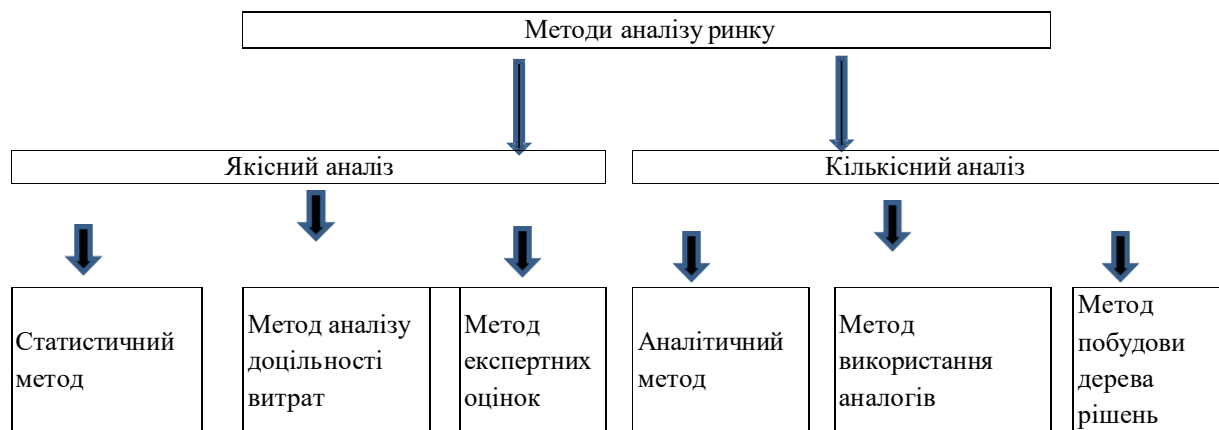

Рис. 1.2. Методи аналізу ризиків

Задачею якісного аналізу ризику є виявлення першопричин виникнення ризику, етапів і робіт, при виконанні яких виникає ризик, а саме:

- визначення потенційних зон ризику;
- виявлення ризиків, що супроводжують діяльність підприємства;
- прогнозування практичних вигод і можливих негативних наслідків прояву виявлених ризиків.

Якісний аналіз ризику відбувається за декількома основними шляхами. Сутність першого шляху полягає в тому, що зіставляють очікувані позитивні результати від вибору конкретного напрямку підприємницької діяльності з можливими від цього наслідками. Наслідки доцільно класифікувати на фінансові, матеріальні, тимчасові, соціальні, витратні,

екологічні і морально-психологічні. Другий напрямок якісного аналізу, по якому він повинен проходити, заключається в тому, що необхідно визначити вплив рішень, що приймаються фірмою на етапі розробки стратегії, на інтереси суб'єктів господарської діяльності. Мова йде про необхідність аналізу впливу рішень, які прийняті безпосередньо фірмою, на поведінку інших підприємств. Кількісний аналіз ризику є одним із суттєвих процесу ефективного керування фірмою. Мало знати, який точно ризик впливає на фірму у випадку вибору нею конкретного напрямку (чи декількох напрямків) підприємницької діяльності, проблема також складається й у тому, що необхідно також кількісно оцінити його. Оцінка ступеня ризику важлива навіть якщо при цьому підприємство одержує можливість вибору конкретного напрямку, виходячи з власних пріоритетів [50]. Аналіз ризику банкрутства підприємства є невід'ємною складовою аналізу діяльності підприємства, особливо в умовах постійних змін в глобальній економіці. Світова практика банкрутства показала, що фінансова нестабільність підприємств на 25-30% пов'язано із зовнішніми факторами і на 70- 75% - із внутрішніми. Банкрутство компанії - це така стадія на ринку, а саме результат негативного впливу різних зовнішніх і внутрішніх факторів розвитку компанії в ринкових умовах. Універсальної панацеї від банкрутства не існує, але масштаби краху підприємства можна в тій чи іншій мірі мінімізувати. Гнучка система фінансового менеджменту на підприємстві повинна оперативно сприймати різні зміни в його діяльності, що особливо актуально в умовах світової фінансової кризи і практично неможливо без використання ефективних методів оцінки ризику банкрутства [39, с. 412]. У розвинених зарубіжних країнах для оцінки ризику банкрутства організацій застосовується кілька методів, зокрема лінійні моделі дискримінантного аналізу, логіт-моделі, пробитий-моделі, генетичні алгоритми, штучні нейронні мережі, дерева класифікації (рішень), метод послідовної мінімальної оптимізації. Однак можливість застосування зарубіжних методик і моделей в нашій державі мізерна через відмінності у

правилах і принципах складання бухгалтерської звітності, а також в системах законодавства, що регулюють процедури банкрутства. На даний час відсутній єдиний підхід, що спромігся надати повну класифікацію відомих методів оцінки ризику банкрутства підприємств, проте у світовій практиці найчастіше використовуються наступні моделі, розроблені західними спеціалістами:

- п'ятифакторна модель Альтмана;
- двофакторна модель Альтмана;
- модель Романа Ліса (найчастіше використовується на підприємствах Великобританії);
- модель Р. Таффлера і Г. Тішоу;
- модель Спрінгейта [36].

Широкого застосування як у вітчизняній, так і в зарубіжній практиці набув метод визначення коефіцієнтів, який дозволяє отримувати важливі показники діяльності підприємства. Значення показників розглядаються як середні для будь-яких підприємств незалежно до розміру, галузі та специфіки діяльності, і це знижує ефективність застосування методу коефіцієнтів. Перевагою методу фінансових коефіцієнтів є простота у розрахунках, але при такому використанні часто виникають певні обмеження, у результаті недооцінки яких можна отримати неадекватну оцінку і зробити помилкові висновки. Під впливом інфляції ціна активів, відображена у балансі, істотно відрізняється від реальної їх вартості, тому при аналізі коефіцієнтів у динаміці необхідно враховувати інфляційні зміни і проводити аналіз виважено та обережно [4, с. 437].

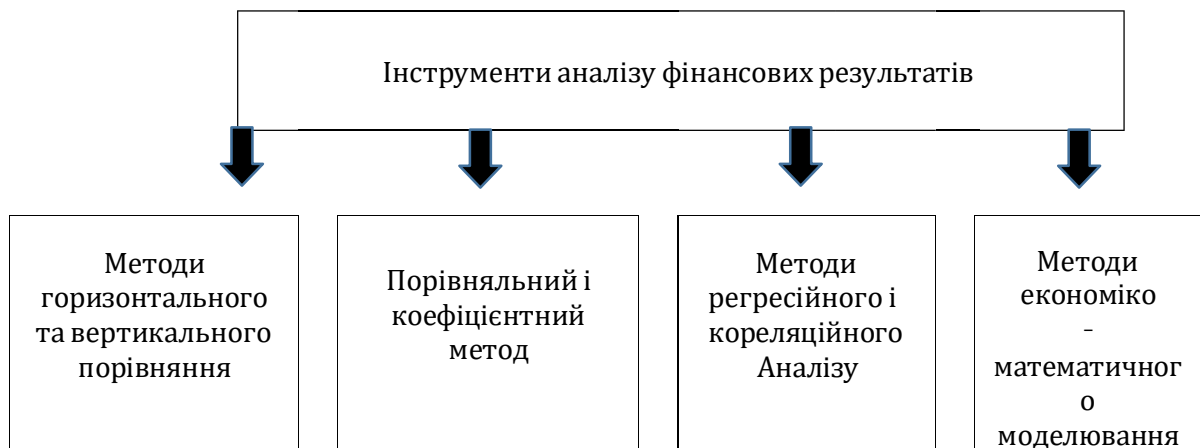

Рис. 1.3. Інструменти аналізу фінансового стану

Розглянемо головні показники, які використовуються в зарубіжній практиці для оцінки фінансового стану підприємства.

Одними з них є показники рентабельності. Відомо, що рентабельність - це інтегральний показник, що відображає ефективність роботи підприємства, яке прагне отримати прибуток у короткостроковій перспективі і який вказує на якість управлінських рішень, що стосуються фінансової, операційної та інвестиційної діяльності підприємства. Рентабельність є критерієм економічної ефективності діяльності підприємства.

ROE (Return On Equity) - коефіцієнт рентабельності власного капіталу, який характеризує відношення чистого прибутку компанії до середньорічної величини акціонерного капіталу. Рентабельність власного капіталу характеризує прибутковість бізнесу, яка розрахована після вирахування відсотків по кредиту. Норма рентабельності власного капіталу становить приблизно 10-12% для розвинених економік. Для інфляційних економік показник повинен бути вище. Існують деякі інші варіанти розрахунку даного коефіцієнта. Зокрема, в розрахунку може використовуватися не чистий прибуток, а прибуток, який одержаний до відрахувань податку (EBITDA).

$$\text{ROE} = \frac{\text{Чистий прибуток (Ф.2)}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу (Ф.1)}} * 100\% \quad (1.1)$$

ЕВІТДА дозволяє грубо оцінювати грошовий потік, виключаючи із розрахунку таку "ненадійну" статтю витрат як амортизацію [16].

ROA (Return on Assets) – коефіцієнт рентабельності активів, вказує яка буде ефективність використання активів компанії для генерації прибутку. Високе значення показника показує гарну роботу підприємства. Значення вказує скільки було отримано копійок чистого прибутку на кожен гривню використаних активів. Цей показник розраховується як співвідношення отриманого чистого прибутку (збитку) до середньорічної суми активів [17]. Не існує єдиного нормативного значення показника, аналізують його в динаміці (зіставляючи значення різних років). Крім цього, варто порівняти значення показника зі значеннями інших підприємств по галузі. Чим вищий цей показник, тим більш ефективним буде управління підприємством, адже показник рентабельності активів формується під впливом всієї діяльності організації.

$$\text{ROA} = \frac{\text{Чистий прибуток (Ф.2)}}{\text{Активи (Ф.1)}} * 100\% \quad (1.2)$$

ROS (Return on Sales) – коефіцієнт рентабельності продажів. Показник фінансової результативності діяльності організації, що показує частку у виручці підприємства становить прибуток. При цьому в якості фінансового результату в розрахунку можуть бути використані різні показники прибутку, що обумовлює існування різних варіацій даного показника [18]. Найбільше використовують рентабельність продажів за валовим прибутком.

$$\text{ROS} = \frac{\text{Чистий прибуток (Ф.2)}}{\text{Виручка (Ф.1)}} * 100\% \quad (1.3)$$

Нормальне значення рентабельності продажів визначається галузевими показниками роботи підприємства. При однаковій фінансовій ефективності, для організацій із довшим ланцюгом виробництва, рентабельність продажів буде вище, для "високооборотних" видів діяльності - нижче.

ROIC (Return on Invested Capital) – такий коефіцієнт рентабельності інвестиційного капіталу, який показує співвідношення операційного прибутку підприємств (після відрахування податків) до суми інвестованих в основну діяльність коштів. ROIC дозволяє інвесторам оцінити, наскільки ефективно компанія перетворює інвестований в неї капітал у прибуток. Чим вище даний показник, тим краще рентабельність такого капіталу у компанії [19].

$$\text{ROIS} = \frac{\text{Чистий операційний прибуток (Ф.2)}}{\text{Активи+Довгострокові зобов'язання (Ф.1)}} * 100\% \quad (1.4)$$

Ще одним показником оцінки фінансового стану є показники ліквідності. Ліквідність підприємства - це його здатність швидко продати й одержати гроші за свої активи для оплати своїх зобов'язань. Ліквідність підприємства можна охарактеризувати як співвідношення величини його найкращих ресурсів (грошові кошти та їх еквіваленти, ринкові цінні папери, дебіторська заборгованість) і короткострокової заборгованості. Аналіз ліквідності здійснюється порівнянням обсягу операційних зобов'язань із наявними ліквідними коштами. На практиці для ефективного вимірювання ліквідності використовують таку систему коефіцієнтів, яка відображає співвідношення статей балансу та інших видів фінансової звітності.

Можна виділити такі показники ліквідності:

а) коефіцієнт загальної ліквідності (його нормативне значення від 1 до 3, але бажаним для підприємства є значення 2-3, якщо значення коефіцієнта менше 1, тоді платоспроможність підприємства незначна, і буде існувати фінансовий ризик, як для самого підприємства, так і для його

партнерів. Низький рівень ліквідності, як правило свідчить про проблеми зі збутом продукції, або ж погану організацію матеріально-технічного забезпечення. Якщо високий рівень коефіцієнту ліквідності виникають сумніви за використанням оборотних активів підприємства. Цей показник розраховується наступним чином:

$$\begin{array}{l} \text{Коефіцієнт} \\ \text{поточної} \\ \text{ліквідності} \end{array} = \frac{\text{Поточні активи (Ф.1)}}{\text{Поточні зобов'язання} \\ \text{(Ф.1)}} *100\% \quad (1.5)$$

б) коефіцієнт швидкої ліквідності (Quick Ratio або Acid Test Ratio) – показник, який вимірює здатність підприємства вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання з допомогою високоліквідних активів. Вираховується за формулою:

$$\begin{array}{l} \text{Коефіцієнт} \\ \text{швидкої} \\ \text{ліквідності} \end{array} = \frac{\text{Високоліквідні активи}}{\text{Поточні зобов'язання} \\ \text{(Ф.1)}} *100\% \quad (1.6)$$

Цей коефіцієнт вказує, чи спроможне підприємство якщо буде падіння обсягів реалізації покрити свої зобов'язання перед кредиторами. Норматив показника – 0,5-1. Якщо коефіцієнт термінової ліквідності буде більше 1, то організація отримає низький фінансовий ризик, а значить потенційні можливості для залучення додаткових фінансових ресурсів;

в) коефіцієнт абсолютної ліквідності (Cash Ratio) - характеризується як абсолютне відношення всіх грошей та короткострокових цінних паперів підприємства до поточних зобов'язань.

$$\begin{array}{l} \text{Коефіцієнт} \\ \text{абсолютної} \\ \text{ліквідності} \end{array} = \frac{\text{Абсолютні активи}}{\text{Поточні зобов'язання} \\ \text{(Ф.1)}} *100\% \quad (1.7)$$

Якщо значення даного коефіцієнта буде перевищувати 0,2 - 0,35, це є достатнім для ліквідності підприємства. У того підприємства, у якого більша частка грошей та короткострокових цінних паперів у поточних активах, в того і краще фінансовий стан. При значенні коефіцієнта абсолютної ліквідності менше за 0,2, а коефіцієнт покриття менше 0,5 підприємство вважається банкрутом і може підлягати ліквідації з продажем майна [33].

Ще одним показником оцінки фінансових результатів підприємства є показники фінансової стійкості. Умовою й гарантією виживання й розвитку підприємства завжди була і є фінансова стабільність. Якщо підприємство фінансово стійке, то воно може здолати неочікувані зміни ринкової кон'юктури, і не опинитися на краю банкрутства. Більш того, чим вище його стабільність, тим він буде переважати серед інших підприємств того ж сектора економіки в одержанні кредитів і залученні інвестицій. До основних факторів, що визначають фінансову стійкість буде відноситись фінансова структура капіталу (відношення позикових і власних коштів, а також довгострокових і короткострокових джерел коштів) і політика фінансування окремих складових активів (в першу чергу необоротних активів і запасів). Тому з метою оцінки фінансової стійкості необхідно провести аналіз не лише структури фінансових ресурсів, але й напрямків їхнього вкладення.

Щоб оцінити рівень фінансової стійкості використовують такі фінансові показники. Коефіцієнт автономії - показує, яку частину у загальних інвестиціях складає власний капітал на підприємстві. Він характеризує фінансову незалежність підприємства від зовнішніх складових, які фінансують його діяльність. Формула розрахунку має наступний вигляд:

$$\text{Коефіцієнт автономності} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Баланс}} * 100\% \quad (1.8)$$

Нормативне значення показника знаходиться в межах 0,4 - 0,6. Більш низьке значення може говорити про високий ступень фінансових ризиків. Значення показника фінансової автономії вище 0,6 свідчить що підприємство використовує не весь свій потенціал [20].

Коефіцієнт фінансової залежності - це обернення до показника фінансової автономії. Він розраховується відношенням пасивів до власного капіталу:

$$\text{Коефіцієнт фінансової залежності} = \frac{\text{Баланс}}{\text{Власний капітал}} * 100\% \quad (1.9)$$

Значення показника говорить про те, скільки фінансових резервів виробництва підприємство використовує на кожную гривню власного капіталу. Нормативне значення показника знаходиться в межах 1,67-2,5.

Власні оборотні кошти - показник фінансової стійкості, ліквідності товариства, який являє собою суму грошових коштів, що залишилася після виключення зобов'язань зі своїх оборотних активів. Іншими словами, це сума власних оборотних активів, що використовується для операційної діяльності підприємства. Показник розраховується за формулою:

$$\text{Власні оборотні кошти} = \text{Власний капітал} - \text{Необоротні активи} \quad (1.10)$$

При аналізі показника необхідно порівнювати його значення на протязі продовженого періоду часу. Підприємство може нарощувати виробництво і збут або зменшувати. Тому порівняння показника з конкурентами є недоцільним. Якщо значення показника від'ємне, то це свідчить, що на підприємстві не вистачає грошей для безперервної діяльності за рахунок постійних фінансових ресурсів, що, в свою чергу, створює ризик втрати ліквідності і стійкості. Для визначення причини такого фінансового

стану необхідно деталізовано вивчити структуру активів і фінансових ресурсів [21].

Коефіцієнт маневреності власних коштів - характеризує ступінь мобільності застосування власного капіталу, та визначається за формулою:

$$\text{Коефіцієнт маневреності власного капіталу} = \frac{\text{Власні обігові кошти}}{\text{Власний капітал}} * 100\% \quad (1.11)$$

Коефіцієнт маневреності показує яка частка власних коштів була вкладена до оборотних активів. Чітких рекомендацій у значенні цього коефіцієнта немає, проте значення має дорівнювати не менше 0,2, що дозволить забезпечити достатню гнучкість у використанні власного капіталу. Для оцінки коефіцієнта маневреності необхідно порівняти його із розміром минулих періодів, середньогалузевим значенням або рівнем у найближчих конкурентів [22].

Коефіцієнт ефективності використання власних коштів - показує скільки чистого прибутку дає 1 грн. власних коштів. Нормальним значенням цього коефіцієнта дорівнює не менше 0,4. Формула розрахунку наступна:

$$\text{Коефіцієнт використання власних коштів} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} * 100\% \quad (1.12)$$

Показник фінансової стабільності (Equity to Debt Ratio) - орієнтир стійкості підприємства, який говорить про здатність компанії відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковій перспективі. Показник розраховується за формулою:

$$\text{Коефіцієнт фін. стабільності} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Короткострокові} + \text{Довгострокові зобов'язання}} * 100\% \quad (1.13)$$

Значення показника показує скільки гривень власного капіталу становить на кожну гривню зобов'язань компанії. Високе значення може свідчити про низький рівень фінансових ризиків. Нормативне значення знаходиться в межах 0,67-1,5. Якщо значення буде нижче 0,67, то це буде говорити про високий рівень фінансових ризиків підприємства. Значення вище 1,5 може означати наявність на підприємстві додаткових резервів підвищення ефективності за рахунок залучення позикових коштів [42, с. 492].

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу - показує рівень левериджі підприємства. Леверидж означає використання фінансових інструментів або позик для підвищення потенційної рентабельності інвестицій. Формула розрахунку:

$$\text{Коефіцієнт концентр. поз.капіталу} = \frac{\text{Короткострокові} + \text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Баланс}} * 100\% \quad (1.14)$$

Нормативним вважається значення в межах 0,4 - 0,6. Однак значення показника може значно коливатися. Якщо грошовий потік протягом фінансового року значно відрізняється (через дію сезонного фактору), то концентрація позикового капіталу буде низька. Якщо на підприємстві частка позик у сумі активів є більшою, ніж в конкурентів, то це може призвести до збільшення ціни залучення коштів. Якщо значення показника є вищим, то рівень не передбачень також є високою. Якщо ж значення показника буде нижчим, це показує неповне використання фінансового та виробничого потенціалу компанії. Значення показника вище 1 свідчить, що на підприємстві більше боргів, ніж активів. Останнє свідчить про те, що компанія може стати банкрутом [23].

Висновки до першого розділу

По результатам проведеного дослідження теоретичних основ економічної сутності фінансових результатів підприємств можна зробити наступні висновки до першого розділу.

1. Фінансовий стан являється універсальною категорією показника ефективності діяльності. Поняття «фінансовий стан» враховує обидві сторони призначення: суму одержаного прибутку і якою ціною його отримано. Також нами було з'ясовано, що поняття «фінансовий стан» і «прибуток» не зовсім однакові, а саме, поняття фінансовий стан більш ширше за своїм змістом, ніж прибуток. Фінансовий стан господарської діяльності підприємства вказує на кількісні і якісні показники результативності діяльності підприємства, а прибуток (збиток) є результатом цієї діяльності, які можуть бути і позитивними, і негативними.

2. Існують декілька підходів до визначення формування фінансового стану. За міжнародними стандартами фінансової звітності за методом «витрати-випуск» фінансовий стан слід визначати співвідношенням витрат та доходів від реалізації. За національними стандартами формування фінансових результатів відбувається за двома системами залежно від побудови фінансового обліку (перший-передбачає зіставлення доходів із витратами, та вартість адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат; другий- фінансовий стан обчислюється як різниця між доходами підприємства та витратами, які акумулюють у звіті про фінансові результати згідно з їхнім характером).

3. Також нами визначено основні методи аналізу фінансового стану діяльності підприємства, а саме - горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний, факторний та кореляційно-регресійний.

Визначено головні показники, які використовуються для оцінки фінансового стану підприємства: показники рентабельності, показники ліквідності та показники фінансової стійкості.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЧЕРНІВЦІ ПОЛІХІМБУД»

2.1. Фінансово-господарська характеристика ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»

Вся фінансова звітність на підприємстві ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» складається відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку України П(С)БО, а також інших нормативних вимог до ведення бухгалтерського обліку та звітності в Україні.

При оцінці фінансового стану ми пропонуємо використовувати горизонтальний та вертикальний аналізи фінансових показників діяльності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд». Під час порівняння показників діяльності підприємства із результатами минулих років можемо виявити причини відмінностей в ефективності використання матеріальних, трудових ресурсів і мобілізації резервів на кожному з об'єктів, які взято для порівняння. Окрім того, таке порівняння дасть змогу визначити конкурентоздатність підприємства, що дуже важливо в ринкових умовах.

Для оцінки фінансової діяльності товариства використаємо Ф№1 Баланс (Звіт про фінансовий стан) .

Проаналізуємо основні показники діяльності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» за 2020-2022 роки, таблиця 2.1.

Як бачимо за даними таблиці 2.1 можна зробити висновок, що виручка від реалізації продукції на підприємстві ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» за чотири роки зростала. Так у 2020 році в порівнянні з 2022 роком вона збільшилась на 72773 тис.грн. , тобто на 88,5% стала вище. В порівнянні з 2021 роком вона збільшилась на 31076 тис. грн., у відносному порівнянні на 25,1% вище. А ось щодо чистого прибутку, то ми не можемо так сказати. У 2022 році порівняно з 2020 роком він зменшився на 799 тис.грн., що складає 21%. Порівнюючи з 2021 роком, коли він дорівнював 2056 тис. грн, то вже у 2022 р. складав 3001 тис.грн., що на 945 тис. грн. або на 46% більше. Із цього можемо зробити висновок, що не дивлячись на зростання

виручки від реалізації, чистий прибуток аналізованого підприємства мав тенденцію до зменшення, що негативно характеризує діяльність ТОВ «Чернівці Політехбуд».

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» за 2019-2022 роки (тис.грн.,%)*

Показники	2019	2020	2021	2022р.	Відхилення (+;-) показника 2022року порівняно з 2019 р		Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2021 р	
					абсолютне , тис. грн.	відносне, %,	абсолютне, тис. грн.	відносне , %
Виручка від реалізації	82228	85651	123925	155001	72773	88,5	31076	25,1
Чистий прибуток	3800	2764	2056	3001	-799	-21,0	945	46,0
Власний капітал	28513	32056	36026	38995	10482	36,8	2969	8,2
Статутний капітал	3888	3888	3888	3888	0	0,0	0	0,0
Оборотні активи	12080	16444	19523	20731	8651	71,6	1208	6,2
Необоротні активи	23896	24926	36832	43142	19246	80,5	6310	17,1
Поточні зобов'язання	6403	9314	20329	24878	18475	288,5	4549	22,4

*Джерело: дод. А, Б.

На досліджуваному підприємстві у 2022 році зростає сума поточних зобов'язань, так у 2022 році в порівнянні з 2019 роком вони збільшуються на 18475 тис.грн. або на 288,5%, у порівнянні з 2021 роком на 4549 тис.грн., на 22,4%.

Підприємство забезпечене оборотними активами на суму 20731 тис. грн. , що на 8651 тис. грн. або 71,6% більше від 2019 року, та на 1205 тис. грн. або 6,2% більше ніж у 2021 році.

Вартість необоротних активів також збільшилась на 6310 тис. грн. або 17,1% порівняно з 2021 роком з 36832 тис.грн. і становить у 2022 році 43152 тис. грн. У порівнянні з 2019 роком збільшилась на 19246 тис.грн. або 80,5%.

Основні показники фінансово-господарської діяльності наглядно представлені на рис.2.1.

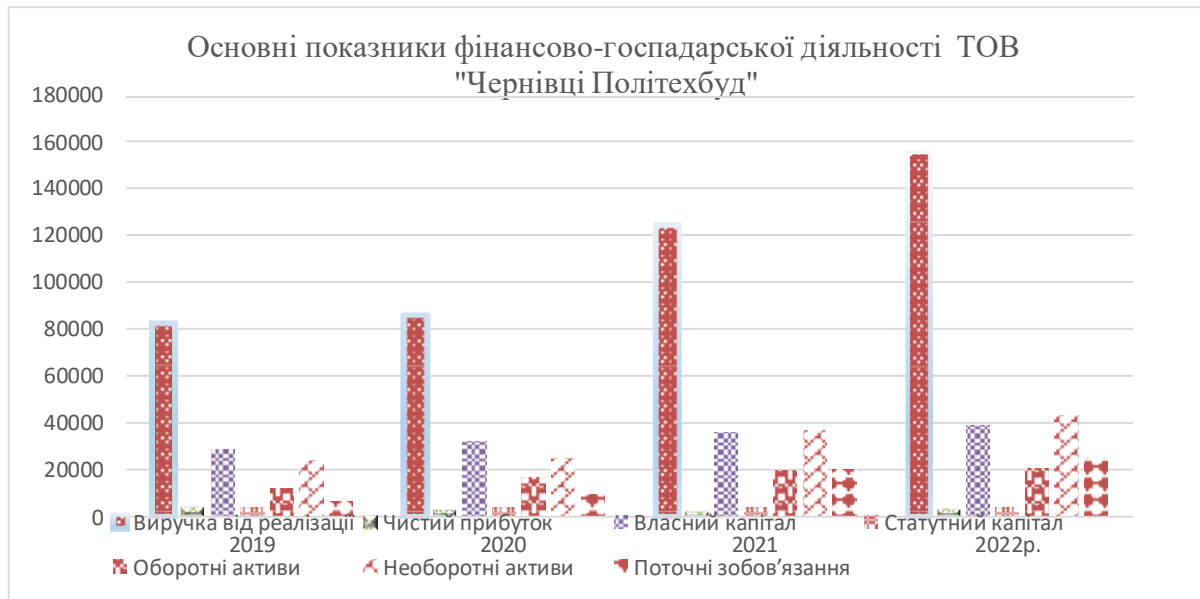

Рис.2.1. Основні показники фінансово-господарської діяльності ПАТ «Чернівці Поліхімбуд»

Для більш точного аналізу розглянемо розгорнуто такі важливі складові активу та пасиву балансу як необоротні активи, оборотні активи та власний капітал. Склад необоротних активів подано в таблиці 2.2.

За даними таблиці ми можемо побачити, що найбільшу частку у необоротних активах протягом чотирьох років займають основні засоби, а саме: у 2022 році порівняно з 2020 роком залишкова вартість збільшилась на 14997 тис. грн. тобто 66,3%, порівняно з 2021 роком на 10405 тис.грн. або 17,5%. Первісна вартість у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 26857 тис.грн. або 44,1 %, також у порівнянні з 2021 роком збільшилась на 10405 тис. грн. тобто на 13,5 %. Також відбувається

збільшення зносу основних засобів, що може вказувати про негативні тенденції в оснащенні підприємства основними засобами.

Що стосується нематеріальних активів, то вони теж збільшились, а саме: залишкова вартість у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 128 тис.грн, порівняно з 2021 роком на 130 тис. грн., первісна вартість у 2022 році збільшилась на 132 тис. грн. в порівнянні з 2020 та 2021 роками. Зауважимо, що невиробничі основні засоби у самому виробництві участі не приймають, вони лише обслуговують культурно-побутові потреби колективу.

Таблиця 2.2.

Склад необоротних активів ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» (тис.грн.,%)*

Показники	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2020р		Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2021 р	
					абсолютне, тис. грн.	відносне, %	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Нематеріальні активи:								
-залишкова вартість	-	3	1	131	128	4266,7	130	13000,0
-первісна вартість	7	11	11	143	132	1200,0	132	1200,0
-накопичена амортизація	7	8	10	12	4	50,0	2	20,0
Незавершені капітальні інвестиції	298	2120	1497	960	-1160	-54,7	-537	-35,9
Основні засоби:								
-залишкова вартість	22544	22604	31994	37601	14997	66,3	5607	17,5
-первісна вартість	58177	60845	77297	87702	26857	44,1	10405	13,5
-знос	35633	38241	45303	50101	11860	31,0	4798	10,6
Довгострокові фінансові інвестиції	2124	2322	3340	4450	2128	91,6	1110	33,2
Усього	24966	27049	36832	43142	16093	59,5	6310	17,1

*Джерело: дод. А, Б.

Отже, приріст нематеріальних активів є свідченням зміцнення економічного потенціалу ТОВ «Чернівці Поліхімбуд», а також його ваги на ринку. Приріст активів забезпечується збільшенням обсягу необоротних активів, особливо основних засобів і довготермінових фінансових інвестицій, означає, що відбуваються економічне зростання і підвищення активності на ринку.

Слідуючим етапом розглянемо склад і динаміку оборотних активів ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Склад і динаміка оборотних активів ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»

(тис.грн.,%)*

Показники	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2019 р		Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2021 р	
					абсолютне, тис. грн.	віднос- не, %	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Запаси	3919	4028	7011	7624	3705	94,5	613	8,7
Виробничі запаси	2598	2654	5266	5593	2995	115,3	327	6,2
Незавершене виробництво	0	49	56	21	21	-	-35	-62,5
Готова продукція	454	271	473	733	279	61,5	260	55,0
Товари	867	1054	1215	1276	409	47,2	61	5,0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари та послуги	5608	5849	7434	9448	3840	68,5	2014	27,1
Дебіторська заборгованість за розраху- нками :	1192	0	3264	2403	1211	101,6	-861	-26,4
за виданими авансами	0	0	3255	2394	2394	-	-861	-26,5
з бюджетом	0	0	9	9	9	-	0	0,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	14	3117	212	470	456	3257,1	258	121,7
Грошові кошти та їх еквіваленти	895	929	845	310	-585	-65,4	-535	-63,3
Готівка	0	0	0	1	1	-	1	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Рахунки в банках	895	929	845	309	-586	-65,5	-536	-63,4
Витрати майбутніх періодів	0	31	122	150	150	-	28	23,0
Інші оборотні активи	154	367	635	326	172	111,7	-309	-48,7
Усього	12677	14321	19523	20731	8054	63,5	1208	6,2

*Джерело: дод. А, Б.

Виходячи з даних таблиці 2.3 ми спостеріємо динаміку оборотних активів за чотири роки. Майже по всім позиціям відбулось збільшення оборотних активів на досліджуваному підприємстві. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги збільшилась в 2022 році у порівнянні з 2019 роком на 3840 тис.грн. або на 68,5% , у порівнянні з 2021 роком на 2014 тис.грн. або на 27,1%. Виробничі запаси у 2022 році порівняно з 2019 роком збільшились на 2995 тис.грн. або на 115,3%, в порівнянні з 2021 роком збільшились на 327 тис.грн. або на 6,2%. Збільшення частки виробничих запасів може означати їх нагромадження під дією неліквідів, а також у зв'язку з перебоями в поставках, нарощування виробничого потенціалу підприємства, прагнення шляхом вкладень у виробничі запаси захистити грошові активи від знецінювання за рахунок інфляції. Обсяг готової продукції також у 2022 році збільшився на 279 тис.грн або на 61,5% в порівнянні з 2019 роком, та на 260 тис.грн. або на 55% у порівнянні з 2021 роком. Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами у 2022 році збільшилась у порівнянні з 2021 роком на 1211 тис.грн аба на 101,6% , ось в порівнянні з 2019 роком зменшилась на 861 тис. грн. або на 26,4% , що може свідчити про позитивні моменти в роботі аналізованого підприємства. Грошові кошти та їх еквівалент, а саме рахунки в банках у 2022 році порівняно з 2019 роком зменшились на 585 тис.грн. або на 65,5%, порівняно з 2021 роком зменшились на 536 тис. грн. або на 63,3%. Тенденція скорочення частки грошових коштів у складі наших активів може свідчити про виникнення фінансових труднощів на

підприємстві ТОВ «Чернівці Поліхімбуд». В загальному підсумку, аналізуючи звіт про фінансовий стан, ми бачимо, що оборотні активи збільшились у 2022 році у порівнянні з 2019 роком на 8054 тис.грн. або на 63,5%, що характеризується позитивно для фінансової діяльності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд».

Наступне більш детально розглянемо склад та структуру власного і позикового капіталу ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» за чотири роки в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Склад і структура власного капіталу ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» за 2019-2022 роки (тис.грн.,%)*

Показники	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2019 р		Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2021 р	
					абсолютне, тис. грн.	відносне, %	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
Статутний капітал	3888	3888	3888	3888	0	0	0	0
Інший додатковий капітал	8735	8735	8735	8735	0	0	0	0
Резервний капітал	5504	5643	5781	5781	277	5,0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)	11165	13790	17622	20591	9426	84,4	2969	16,8
Усього	29292	32056	36026	38995	9703	33,1	2969	8,2

*Джерело: дод. А, Б.

За даними таблиці 2.4 можна побачити, що на протязі 2019-2022 років власний капітал ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» збільшувався. З 29292 тис.грн у 2019 році до 38995 тис.грн. у 2022 році. При сталому статутному та іншому додатковому капіталах відбувся такий зріст за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку (непокритого збитку). Це може означати, що

збитки підприємства не були покриті у поточному або минулих звітних періодах за рахунок нерозподіленого прибутку. Для зручності склад і структуру власного капіталу ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» можна побачити на рис. 2.2.

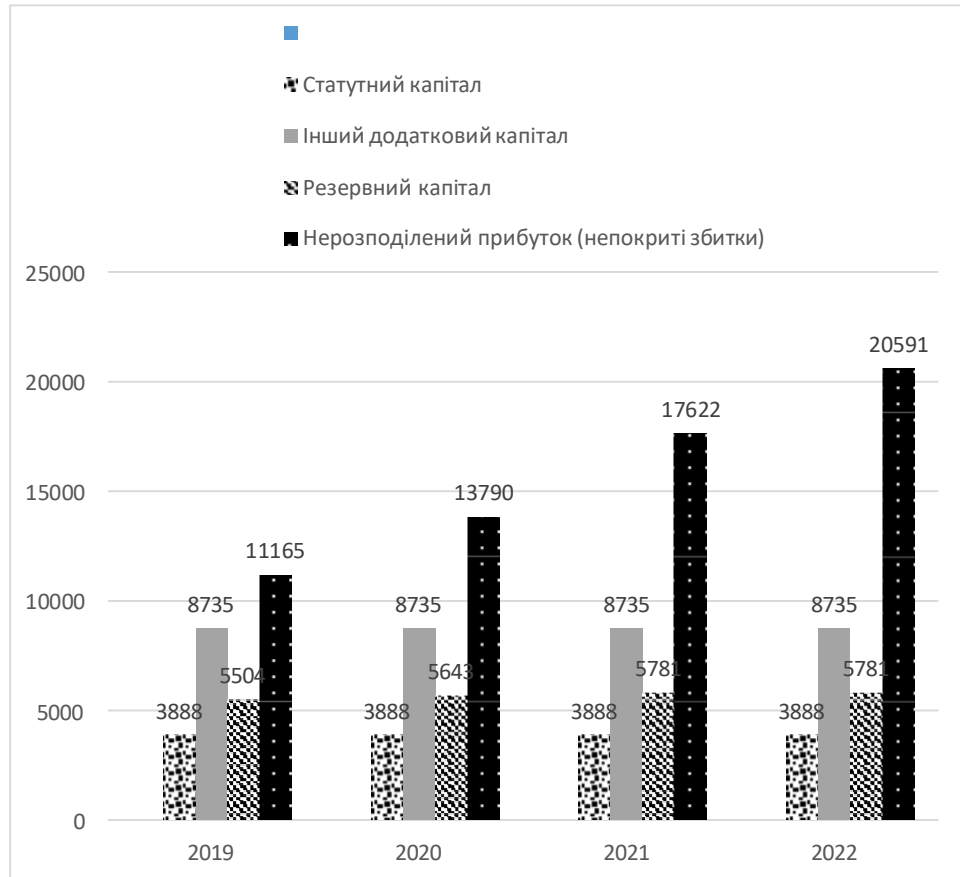

Рис.2.2. Склад і структура власного капіталу ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»

Наступним етапом розглянемо склад та структуру позикового капіталу ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» за 2019-2022 роки в таблиці 2.5.

За даними таблиці 2.5 ми бачимо, що позиковий капітал у 2022 році порівняно з 2019 роком зріс на 20281 тис. грн. або на 441,2%, а в порівнянні з 2021 роком на 4549 тис.грн. або на 22,4%, що є досить небезпечно для досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.5

Склад і структура позикового капіталу ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»
за 2019-2022 роки (тис.грн.,%)*

Показники	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2019 р		Відхилення (+;-) показника 2022року порівняно з 2021 р	
					абсолютне, тис. грн.	відносне, , %	абсолютне, тис. грн.	відносне, , %
Короткострокові кредити Банків	0	0	4194	9903	9903	-	5709	136,1
Поточна кредиторська заборгованість за:								
товари, роботи, послуги	2090	3215	3879	4405	2315	110,8	526	13,6
розрахунками з бюджетом	830	408	488	649	-181	-21,8	161	33,0
у тому числі з податком на прибуток	0	88	142	178	178	-	36	25,4
розрахунки зі страхування	198	95	224	266	68	34,3	42	18,8
розрахунки з оплати праці	384	387	809	954	570	148,4	145	17,9
одержаними авансами	1635	0	3519	1418	-217	-13,3	-2101	-59,7
розрахунки з учасниками	1095	185	190	188	-907	-82,8	-2	-1,1
Поточні забезпечення	0	959	1171	1382	1382	-	211	18,0
Інші поточні зобов'язання	164	4065	5855	5713	5549	3383,5	-142	-2,4
Усього	4597	9314	20329	24878	20281	441,2	4549	22,4

*Джерело: дод. А, Б.

Це відбулось внаслідок збільшення короткострокових кредитів. За даними Звіту про фінансовий стан у 2019-2020 роках у підприємства зовсім не було короткострокових кредитів банків. А вже в 2022 році в порівнянні з 2021 роком вони зросли на 5709 тис. грн. або на 136,1%. Також за рахунок збільшення кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги, що в 2022 році порівняно з 2019 роком на 2315 тис.грн. або на 110,8%, в порівнянні з 2021 роком зросла на 526 тис. грн. або на 13,6 %. Забогованість

за розрахунки з бюджетом зменшилась у 2022 році в порівнянні з 2019 роком на 181 тис.грн. або на 21,8 %, в порівнянні з 2021 роком збільшилась на 161 тис.грн. або на 33 %. Лише кредиторська заборгованість за одержаними авансами зменшилась в 2022 році в порівнянні з 2019 роком на 217 тис. або 13,3% , в порівнянні з 2021 роком на 2101 тис.грн. або на 59,7%.

Із проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» можна зробити висновок, що підприємство залишається прибутковим. Протягом досліджуваних 2019 - 2022 років бачимо зростання виручки від реалізації, оборотних та необоротних активів. Але також спостерігаємо і збільшення позикового капіталу, що свідчить про деякі проблеми, які підприємство може вирішити посилив контроль за проведенням аналізу господарської діяльності підприємства.

2.2. Аналіз майнового стану та фінансової стійкості ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»

Проаналізуємо загальний стан підприємства на основі підрахунку майнового стану, ліквідності, ділової активності та фінансової стійкості. Динаміка основних показників майнового стану ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» за 2019-2022 роки наведена у табл. 2.6.

Дані проведених розрахунків показують, що коефіцієнти оновлення ОЗ повільно, але зростають на протязі аналізованого періоду на 2%, це говорить про позитивну тенденцію, оскільки ОЗ зношуються і потребують постійного оновлення або модернізації, що на аналізованому підприємстві робиться. Коефіцієнт зносу ОЗ зменшується, що теж позитивно характеризується та підтверджується, що на підприємстві ведеться оновлення ОЗ. Коефіцієнт придатності основних засобів у 2020 році зменшився, а вже у 2022 році почав збільшуватись до 43%, що позитивно характеризує підприємство.

Фондовіддача ОЗ збільшується за досліджуваний період, що характеризує ефективність використання ОЗ.

Таблиця 2.6

Основні показники майнового стану ТОВ «Чернівці Поліхім»
за 2019-2022 роки (тис.грн.,%)*

Показники	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р		Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2021 р	
					абсолютне	відносне, %	абсолютне	відносне, %
Коефіцієнт оновлення	0,04	0,06	0,1	0,12	0,02	150,0	0,02	120,0
Коефіцієнт мобільності	0,47	0,53	0,53	0,48	0,06	112,2	-0,05	90,7
Фондовіддача ОЗ	3,65	3,79	3,87	4,12	0,14	103,9	0,25	106,4
Коефіцієнт придатності ОЗ	0,39	0,37	0,41	0,43	-0,02	95,9	0,01	103,6
Коефіцієнт зносу ОЗ	0,61	0,63	0,59	0,57	0,02	102,6	-0,01	97,5

*Джерело: дод. А, Б.

Одним із важливіших показників фінансової стійкості підприємства являється показник власних оборотних коштів, який відображує суму грошових коштів, які доступні для щоденної операційної діяльності компанії. Він визначається як різниця власного капіталу та необоротних активів. Розрахунок показника подано в таблиці 2.7.

Із результатів розрахунків, бачимо, що власні оборотні кошти за чотири роки зменшились, що є негативно, а значить у товариства недостатньо коштів для забезпечення безперебійної діяльності за рахунок постійних фінансових

ресурсів. Що, в свою чергу, підвищує ймовірність ризику втрати ліквідності і стійкості. У 2020 році спостерігається зростання показника на 115,7%, а саме 5007 тис. грн, в той час як сума власного капіталу збільшилась на 109,4 %, до 32056 тис. грн, у порівнянні з 29292 тис. грн. у 2019 році. В 2022 році показник показав падіння на 514,5%, та склав -4147 тис.грн, що напряму пов'язано з збільшенням суми необоротних активів на 117,1% та власного капіталу – на 108,2%.

Таблиця 2.7

Розрахунок власних обігових коштів ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»
(ти.грн.,%)*

Показники	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р		Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2021 р	
					абсолютне, тис. грн.	відносне, %	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
					Власний капітал	29292	32056	36026
Необоротні активи	24966	27049	36832	43142	2083	108,3	6310	117,1
Власні оборотні кошти	4326	5007	-806	-4147	681	115,7	-3341	514,5

*Джерело: дод. А, Б.

Із результатів розрахунків, бачимо, що власні оборотні кошти за чотири роки зменшились, що є негативно, а значить у товариства недостатньо коштів для забезпечення безперебійної діяльності за рахунок постійних фінансових ресурсів. Що, в свою чергу, підвищує ймовірність ризику втрати ліквідності і стійкості. У 2020 році спостерігається зростання показника на 115,7%, а саме 5007 тис. грн, в той час як сума власного капіталу збільшилась на 109,4 %, до 32056 тис. грн, у порівнянні з 29292 тис. грн. у 2019 році. В 2022 році показник показав падіння на 514,5%, та склав -4147 тис.грн, що напряму пов'язано з

збільшенням суми необоротних активів на 117,1% та власного капіталу – на 108,2%.

Динаміку зміни суми власних оборотні коштів ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» за 2019-2022 роки можемо побачити на рис. 2.3.

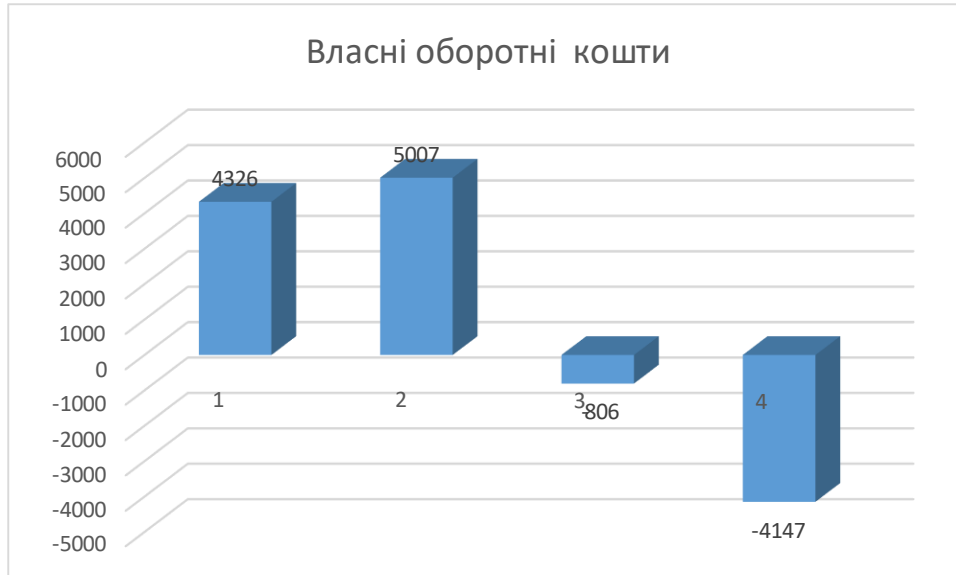

Рис.2.3. Динаміка зміни суми власних оборотних коштів

Далі подамо таблиці вихідних даних та розрахунків таких відносних показників фінансової стійкості підприємства, до яких відносяться коефіцієнти автономії, залежності, використання власних коштів, фінансової стабільності, а також показник маневреності власного капіталу та концентрації позикового капіталу ТОВ «Чернівці Поліхімбуд».

Розрахунок показника автономії наведений в таблиці 2.8.

Результати розрахунку коефіцієнту автономії свідчить, що ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» є незалежним підприємством, здатним фінансувати активи за рахунок власних коштів. Можна сказати, що в 2019 році підприємство мало здатність фінансувати 79,7% своїх активів за рахунок власного капіталу, в 2020 році – 77,5% активів, в 2021 році 63,9% та в 2022 – 61,1%. Динаміку коефіцієнту автономії зображено на рис.2.4.

Розрахунок показника автономії ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»

(тис.грн.,%)*

Показники	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р		Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2021 р	
					абсолютне, тис. грн.	відносне, %	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
Власний капітал	29292	32056	36026	38995	2764	109,4	2969	108,2
Баланс	36748	41370	56355	63873	4622	112,6	7518	113,3
Коефіцієнт автономності	0,797	0,775	0,639	0,611	-0,022	97,2	-0,029	95,5

*Джерело: дод. А, Б.

Результати розрахунку коефіцієнту автономії свідчить, що ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» є незалежним підприємством, здатним фінансувати активи за рахунок власних коштів. Можна сказати, що в 2019 році підприємство мало здатність фінансувати 79,7% своїх активів за рахунок власного капіталу, в 2020 році – 77,5% активів, в 2021 році 63,9% та в 2022 – 61,1%. Динаміку коефіцієнту автономії зображено на рис.2.4.

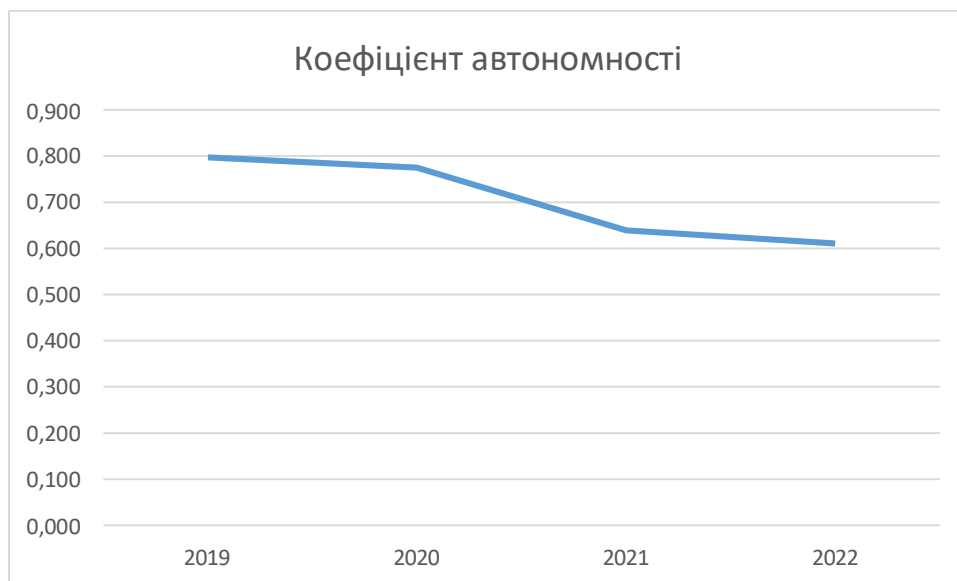

Рис.2.4. Динаміка коефіцієнта автономії ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»

Розрахунок показника фінансової залежності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» представлено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Розрахунок показника фінансової залежності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»(тис.грн.,%)*

Показники	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р		Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2021 р	
					абсолютне	відносне, %	Абсолютне	відносне, %
Власний капітал	29292	32056	36026	38995	2764	109,4	2969	108,2
Баланс	36748	41370	56355	63873	4622	112,6	7518	113,3
Коефіцієнт фінансової залежності	1,25	1,29	1,56	1,64	0,036	102,9	0,074	104,7

*Джерело: дод. А, Б.

Розрахунок фінансової залежності свідчить про повне використання можливостей компанією. Якщо в 2019 та 2020 роках коефіцієнт знаходився поза межами нормативного значення, то з 2021 року спостерігається його збільшення до 1,64 у 2022 році. Так, на кожен гривню власних коштів припадає 1,64 грн. фінансових ресурсів. В 2021 та 2022 роках відбувалося збільшення власних коштів, що призвело до збільшення коефіцієнта фінансової залежності до 1,56 та 1,64 відповідно. Таке підвищення значення могло відбутися внаслідок залучення додаткових позикових кредитних коштів.

Динаміка зміни коефіцієнту фінансової залежності представлена на рисунку 2.5.

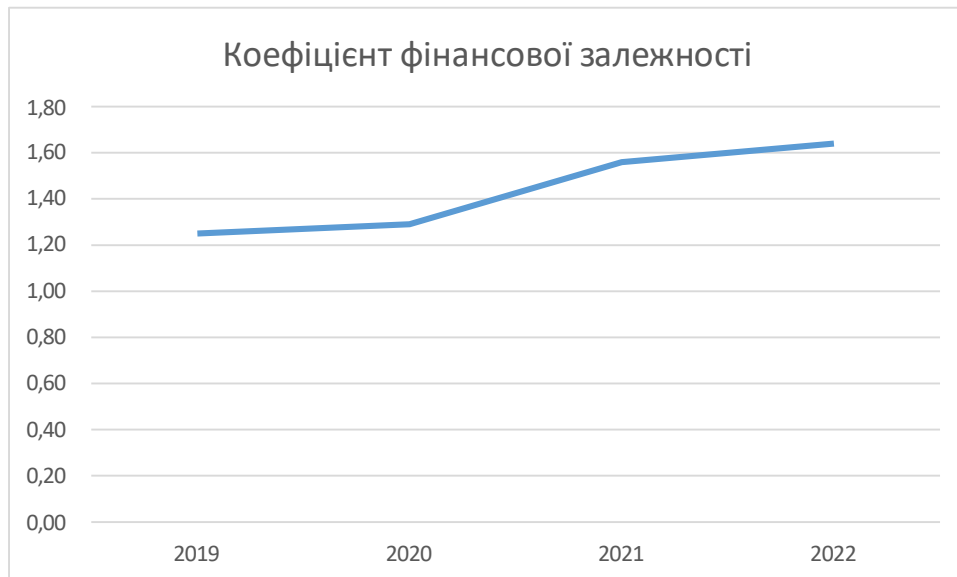

Рис.2.5. Динаміка зміни коефіцієнту фінансової залежності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»

Розрахунку коефіцієнта маневреності власного капіталу представлена в таблиці 2.10. Коефіцієнт маневреності власного капіталу демонструє недостатність власних ресурсів для фінансування оборотних та необоротних активів підприємства. Як ми бачимо у 2021-2022 роках відбулось значне зменшення власних обігових коштів, що в свою чергу призвело до зменшення коефіцієнту маневреності до від'ємного значення.

Таблиця 2.10

Розрахунок коефіцієнта маневреності власного капіталу ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» (тис.грн.,%)*

Показники	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р		Відхилення (+;-)) показника 2022 року порівняно з 2021р	
					абсолютне	відно- сне, %	абсолютне	відносне, %
Власний капітал	29292	32056	36026	38995	2764	109,4	2969	108,2
Власні обігові кошти	5386	5007	-806	-4147	-379	93,0	-3341	514,5
Коефіцієнт маневреності	0,18	0,16	-0,02	-0,11	-0,028	84,9	-0,084	475,3

*Джерело: дод. А, Б.

Динаміка зміни коефіцієнту маневреності власного капіталу зображена на рис.2.6.

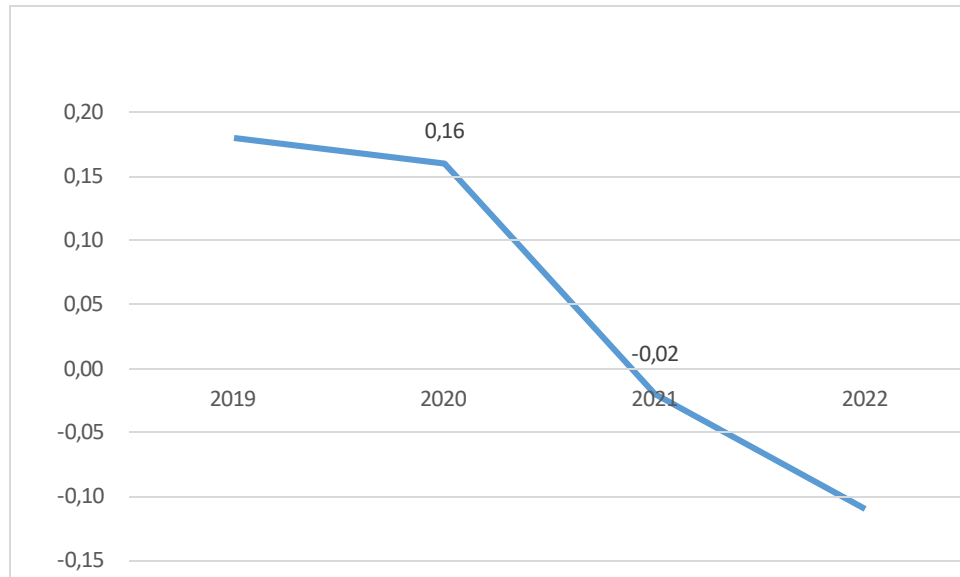

Рис.2.6. Динаміка зміни коефіцієнту маневреності власного капіталу ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»

Розрахунок коефіцієнта використання власних коштів подані в таблиці 2.11. Значення коефіцієнту використання власних коштів за досліджувані роки зменшувалися, що вказує на неефективне використання власного капіталу підприємства. Значення показника є набагато нижче за нормативне (0,4). У 2019 році власні кошти підприємства принесли йому 0,13 грн. чистого прибутку, у 2020 році – 0,09 грн, в 2021 році – 0,06 грн. , в 2022 – 0,08 грн. Це відбулось внаслідок зменшення чистого прибутку на 1036 тис.грн. у порівнянні з 2019 роком. Порівняно з 2020 роком відбулося не значне зменшення чистого прибутку відносно 2019 року.

Розрахунок коефіцієнта використання власних коштів ТОВ «Чернівці
Поліхімбуд» (тис.грн.,%)*

Показники	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р		Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2021 р	
					Абсолютне	відно- сне, %	абсолютне	відносне, %
Власний капітал	29292	32056	36026	38995	2764	109,4	2969	108,2
Чистий прибуток	3800	2764	2056	3001	-1036	72,7	945	146,0
Коефіцієнт використання власних коштів	0,13	0,09	0,06	0,08	-0,04	66,5	0,02	134,8

*Джерело: дод. А, Б.

Динаміка зміни коефіцієнту використання власних коштів продемонстрована у рис. 2.7.

Можемо зробити висновок, що підприємству необхідно переглянути процес керування власним капіталом у бік більшого його генерування в фінансову або інвестиційну діяльність для отримання більшої величини прибутку у майбутньому. Розрахунок коефіцієнта фінансової стабільності підприємства наведено у таблиці 2.11.

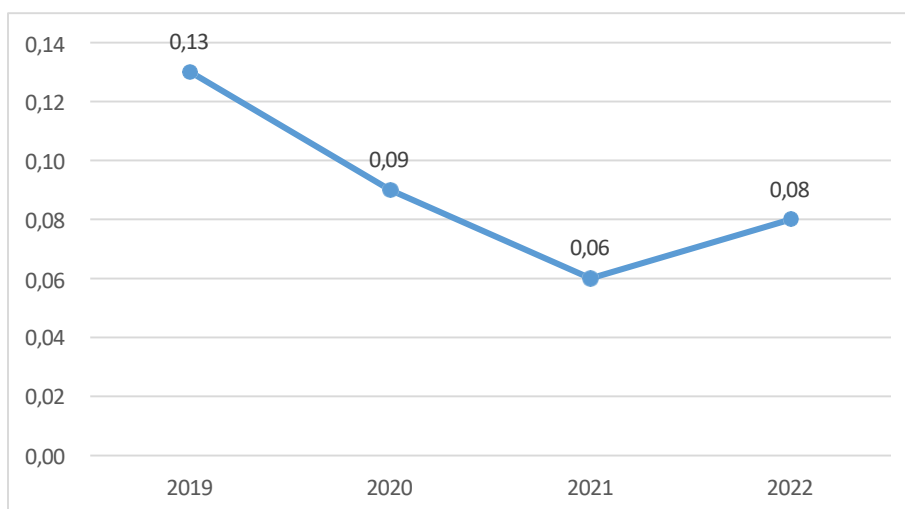

Рис.2.7. Динаміка зміни коефіцієнту використання власних коштів

Таблиця 2.11

Розрахунок коефіцієнта фінансової стабільності ТОВ «Чернівці
Поліхімбуд» (тис.грн.,%)*

Показники	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р		Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2021 р	
					Абсолютне	відно- сне, %	абсолютне	відносне, %
Власний капітал	29292	32056	36026	38995	2764	109,4	2969	108,2
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1060	0	0	0	-1060	-	-	-
Поточні зобов'язання і забезпечення	6396	9314	20329	24878	2918	145,6	4549	122,4
Коефіцієнт фінансової стабільності	3,93	3,44	1,77	1,57	-0,49	87,6	-0,20	88,4

*Джерело: дод. А, Б.

Аналізуючи коефіцієнт фінансової стабільності можна стверджувати про малу ймовірність банкрутства підприємства через здатність відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковій перспективі. Але занадто високе значення (при нормі не >1,5) може свідчити про неповне використання підприємством свого потенціалу. В 2022 році зростає сума власного капіталу – на 108,2%, до 38995 тис. грн., а також зростає сума поточних зобов'язань і забезпечень, що призводить до зменшення коефіцієнта фінансової стабільності до 1,57. Динаміка зміни коефіцієнту фінансової стабільності відображена на рис.2.8.

Рис.2.8. Динаміка зміни коефіцієнту фінансової стабільності

Розрахунок коефіцієнта концентрації позикового капіталу наведені в таблиці 2.12. Із проведеного розрахунку можемо зробити висновок, що значення показника у 2019-2020 роках не був в нормативних межах (0,4-0,6). У 2019 році 25% активів товариство фінансувалися за позиковий капітал. В 2021- 2022 роках показник збільшився до 56% - 64% відповідно. Рівень левверджу залишається низьким, що свідчить про прийнятний рівень фінансових ризиків.

Таблиця 2.12

Розрахунок коефіцієнта концентрації позикового капіталу ТОВ

«Чернівці Поліхімбуд» (тис.грн.,%)*

Показники	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р		Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2021 р	
					абсолютне	відно- не, %	абсолютне	відносне, %
Власний капітал	29292	32056	36026	38995	2764	109,4	2969	108,2
Довгостоківі зобов'язання і забезпечення	1060	0	0	0	-1060	-	-	-
Поточні зобов'язання і забезпечення	6396	9314	20329	24878	2918	145,6	4549	122,4
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,25	0,29	0,56	0,64	0,04	114,1	0,07	113,1

*Джерело: дод. А, Б

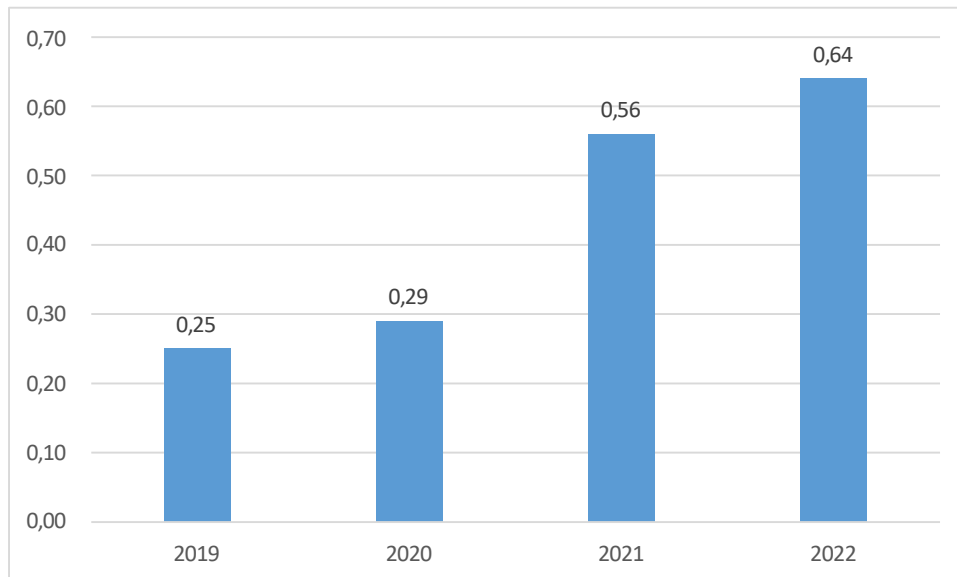

Рис. 2.9. Динаміка коефіцієнта концентрації позикового капіталу ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»

2.3. Аналіз показників рентабельності підприємства ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»

Поняття рентабельність можна визначити як ступінь дохідності, вигідності, прибутковості роботи підприємства. Рентабельність можна виміряти за допомогою цілої системи порівняльних показників, які аналізують ефективність роботи господарського суб'єкта в цілому, одержання прибутків різноманітних сферах діяльності (виробничої, комерційної, інвестиційної тощо). Вони ширше, ніж прибуток, характеризують результат господарювання. Їх використовують для оцінювання діяльності підприємства і в якості інструменту в інвестиційній політиці та ціноутворенні.

Показники рентабельності можна об'єднати в декілька груп:

- такі, що базуються на витратному підході (рентабельність продукції, рентабельність операційної діяльності, рентабельність інвестиційної діяльності та окремих інвестиційних проектів, рентабельність звичайної діяльності);

- такі, що характеризують прибутковість продажів (валова рентабельність продажів і чиста рентабельність продажів);
- такі, в основі яких лежить ресурсний підхід (рентабельність сукупних активів або загальна рентабельність, рентабельність операційного капіталу, рентабельність основного капіталу, рентабельність оборотного капіталу, рентабельність власного капіталу і т. ін.).

Рентабельність продукції обчислюють як відношення прибутку від реалізації до виплати процентів і податків (виручка від реалізації продукції відняти собівартість реалізованої продукції) до суми витрат на реалізовану продукцію. На досліджуваному підприємстві вона дорівнює відповідно у 2019 році $(96969 \text{ тис.грн.} - 63718 \text{ тис.грн.}) / 63718 \text{ тис.грн.} * 100\% = 52\%$ у 2020 році $(101870 \text{ тис.грн.} - 64614 \text{ тис.грн.}) / 64614 \text{ тис.грн.} * 100\% = 57,7\%$ у 2021 році $(167300 \text{ тис.грн.} - 90460 \text{ тис.грн.}) / 90460 \text{ тис.грн.} * 100\% = 85\%$ у 2022 році $(181336 \text{ тис.грн.} - 113492 \text{ тис.грн.}) / 113942 \text{ тис.грн.} * 100\% = 59\%$.

Вона показує, скільки прибутку має підприємство з 1 гривні, витраченої на виробництво і реалізацію продукції. Як бачимо рентабельність продукції у ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» за три роки збільшувалась, у 2022 році зменшилась.

Рентабельність операційної діяльності розраховують в цілому по товариству як відношення бруutto-прибутку від операційної діяльності до виплати процентів і податків до загальної суми витрат на операційну діяльність. На нашому підприємстві вона дорівнює:

у 2019 році $(96969 \text{ тис.грн.} - 63718 \text{ тис.грн.}) / 74534 \text{ тис.грн.} * 100\% = 44,6\%$ у 2020 році $(101870 \text{ тис.грн.} - 64614 \text{ тис.грн.}) / 81430 \text{ тис.грн.} * 100\% = 45,8\%$ у 2021 році $(167300 \text{ тис.грн.} - 90460 \text{ тис.грн.}) / 119296 \text{ тис.грн.} * 100\% = 64\%$ у 2022 році $(181336 \text{ тис.грн.} - 113492 \text{ тис.грн.}) / 152860 \text{ тис.грн.} * 100\% = 44\%$

Цей показник характеризує окупність витрат в операційній роботі підприємства. Він повніше від рентабельності продукції відображає результати роботи підприємства, оскільки при його розрахунку враховуються не лише

реалізаційні, а й позареалізаційні результати, що належать до основної діяльності. Видно, що рентабельність операційної діяльності на протязі трьох років на нашому підприємстві була стабільною. У 2021 році відбулось збільшення, це може свідчити про позитивну роботу товариства.

Рентабельність продажів (обороту), або комерційну маржу, розраховують діленням прибутку від реалізації продукції, робіт і послуг на суму отриманого чистого доходу. На аналізованому підприємстві вона буде дорівнювати: у 2019 році $(96969 \text{ тис.грн.} - 63718 \text{ тис.грн.}) / 82228 \text{ тис.грн.} * 100\% = 40,4\%$ у 2020 році $(101870 \text{ тис.грн.} - 64614 \text{ тис.грн.}) / 88651 \text{ тис.грн.} * 100\% = 42\%$ у 2021 році $(167300 \text{ тис.грн.} - 90460 \text{ тис.грн.}) / 123925 \text{ тис.грн.} * 100\% = 62\%$ у 2022 році $(181336 \text{ тис.грн.} - 113942 \text{ тис.грн.}) / 155001 \text{ тис.грн.} * 100\% = 43\%$

Можна зробити висновок, що з однієї гривні виторгу від реалізації підприємство отримує 43 коп. валового прибутку (або валова прибутковість реалізації продукції підприємства в 2022 році склала 43%). Як бачимо, цей показник теж мав тенденцію до зниження.

Рентабельність (дохідність) операційного капіталу обчислюється відношенням прибутку від операційної діяльності до виплати процентів і податків до середньорічної суми операційного капіталу. У 2019 році складала $5335 \text{ тис.грн.} / 96969 \text{ тис.грн.} * 100\% = 5,5\%$ у 2020 році відповідно $3501 \text{ тис.грн.} / 101870 \text{ тис.грн.} * 100\% = 3,4\%$ у 2021 році вона дорівнювала $2540 \text{ тис.грн.} / 167300 \text{ тис.грн.} * 100\% = 1,5\%$ у 2022 році відповідно $3643 \text{ тис.грн.} / 181336 \text{ тис.грн.} * 100\% = 2,0\%$

Рентабельність (дохідність) операційного капіталу характеризує дохідність капіталу, використаного в основній діяльності (постачання, виробництво та збут продукції). На нашому підприємстві вона зменшилась, що свідчить про зменшення доходності операційного капіталу. Зміни рентабельності операційного капіталу продемонстровані на рис.2.10.

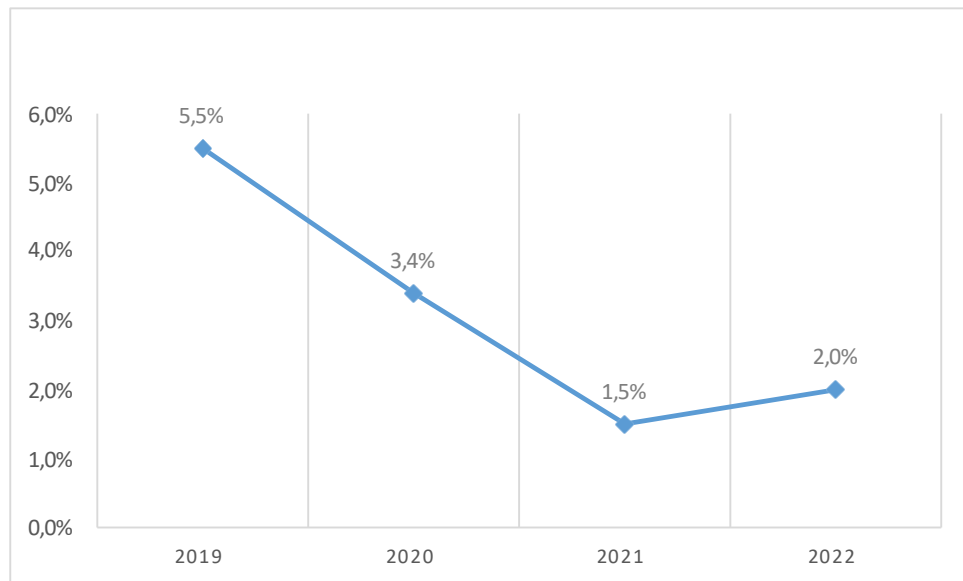

Рис.2.10. Рентабельність операційного капіталу ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» за 2019-2022 роки.

Рентабельність (дохідність) сукупного капіталу обчислюють як співвідношення всієї суми прибутку до виплати процентів і податків до середньорічної вартості всього інвестованого капіталу. У 2019 році дорівнював $4645 \text{ тис.грн.} / 29292 \text{ тис.грн.} * 100 = 15,9\%$ у 2020 році відповідно $3346 \text{ тис.грн.} / 32056 \text{ тис.грн.} * 100 = 10,4\%$ у 2021 році дорівнював $2437 \text{ тис.грн.} / 36026 \text{ тис.грн.} * 100 = 6,76\%$ у 2022 році відповідно $3567 \text{ тис.грн.} / 38995 \text{ тис.грн.} * 100 = 9,1\%$

Цей показник характеризує дохідність всього сукупного капіталу, інвестованого в активи підприємства. Наочно зміну цього показника можемо побачити на рис.2.11.

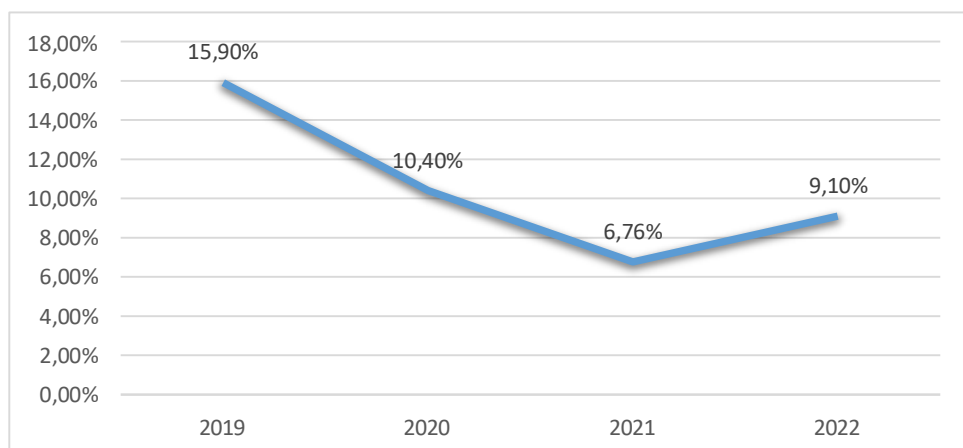

Рис.2.11. Рентабельність сукупного капіталу ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»

На досліджуваному підприємстві рентабельність сукупного капіталу спочатку знижувалась, а вже з 2022 року почала рости, що позитивно характеризує дохідність сукупного капіталу.

В ході проведеного аналізу показників рентабельності зрозумілим стає той факт, що не дивлячись на збільшення прибутку і виручки від реалізації у 2022 році, не всі показники діяльності нашого підприємства були позитивними. Збільшення витрат на виробництво і реалізацію продукції призвело до зниження рентабельності продукції з 85% у 2021 році до 59% вже у 2022 році.

Рентабельність операційної діяльності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» теж знизилась з 64% до 44 % у 2022 році порівняно з 2021 роком. Рентабельність продажів була у 2021 році 62% стала 43%. Рентабельність операційного капіталу у 2019 році становила 5,5%, а вже у 2022 році зменшилась до 2,0%. Рентабельність сукупного капіталу теж мала тенденцію до зменшення у 2021 році, а в 2022 році почала збільшуватись.

Можемо зробити висновок, що для підвищення рівня всіх перелічених показників рентабельності на підприємстві необхідно проводити відповідними службами міжгосподарські порівняння з підприємствами-конкурентами.

Основну частину прибутку підприємство ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» одержує від реалізації продукції. В процесі аналізу вивчимо динаміку прибутку від реалізації продукції і визначимо фактори зміни його суми.

Прибуток від реалізації продукції в цілому по підприємству ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» залежить від чотирьох факторів першого рівня співпідпорядкованості: обсягу реалізації продукції; її структури; собівартості і рівня середньореалізаційних цін.

Проаналізуємо вплив факторів на прибуток у 2019-2022 рр., використовуючи Ф№2 “Звіт про фінансові результати”. Вихідні дані подано в таблиці 2.13.

Аналіз прибутку ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» у 2019-2022 роках
(тис.грн.,%)*

Показники	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р		Відхилення (+ ;-) показника 2022 року порівняно з 2021 р	
					абсолютне, тис. грн.	відно- сне, %	абсолютн е, тис. грн.	відносне, %
1	2	3	4	5	5	7	8	9
Дохід від реалізації продукції (ДР)	82228	85651	123925	155001	3423	4,2	31076	25,1
Інші доходи (ДІ)	371	2745	3208	3544	2374	639,9	336	10,5
Собівартість продукції (С)	63718	64614	90460	113942	896	1,4	23482	26,0
Адміністративні витрати (АВ)	4948	5126	5827	8139	178	3,6	2312	39,7
Витрати на збут (ВЗ)	8882	14917	27559	31457	6035	67,9	3898	14,1
Фінансові витрати (ВФ)	406	393	850	1440	-13	-3,2	590	69,4
Податок на прибуток (ПП)	845	582	381	566	-263	-31,1	185	48,6
Чистий прибуток (ЧП)	3800	2764	2056	3001	-1036	-27,3	945	46,0

*Джерело: дод. А, Б.

Вплив факторів на прибуток підприємства можна подати у такому вигляді [40, с. 38].: $ЧП = ДР + ДІ - С - АВ - ВЗ - ВФ - ПП$ (Рис.2.1)

За допомогою даних Звіту про фінансові результати, знайти вплив всіх перелічених факторів на фінансовий результат підприємства неможливо, тому що нам невідомі такі показники, як питома вага реалізованої та виробленої продукції, обсяг випуску та реалізації, а також ціна та собівартість одиниці.

У той же час, якщо ми будемо знати середній індекс цін, зможемо визначити вплив змін цін, обсягу реалізованої та випущеної продукції на розмір чистого прибутку.

За даними Держкомстату України індекс цін у 2022 р. становив 105,0% [48].

Визначимо вплив цих факторів на зміну доходу від реалізації. З таблиці 2.13 видно, що дохід підприємства від реалізації у 2022 р. був на 31076 тис. грн. більшим, ніж у 2021-му, або на 125,07%. У 2020 році був на 3423 тис. грн. більше ніж у 2019 році або на 4,2%. Це збільшення є наслідком впливу двох факторів: цінової реалізації та обсягу реалізованої продукції. Розрахувати величину впливу кожного з них можна за таким способом:

$$\begin{aligned} \Delta ДР_{Ц1} &= ДР_{2022} - ДР_{2022} : 1,05 = 155001 - 155001 : 1,05 = 7381 \text{ тис. грн} \\ \Delta ДР_{O1} &= ДР_{2022} : 1,05 - ДР_{2021} = 155001 : 1,05 - 123925 = 23695 \text{ тис. грн} \\ \Delta ДР_{Ц2} &= ДР_{2020} - ДР_{2020} : 1,05 = 85651 - 85651 : 1,05 = 4079 \text{ тис. грн} \\ \Delta ДР_{O2} &= ДР_{2020} : 1,05 - ДР_{2019} = 85651 : 1,05 - 82228 = 656 \text{ тис. грн} \end{aligned}$$

Таким чином зростання цін у 2022 році сприяло збільшенню доходу від реалізації на 7381 тис. грн, а збільшення обсягу випуску – на 23695 тис. грн. порівняно з 2021 роком. Зростання цін сприяло збільшенню виручки від реалізації на 4079 тис. грн. та збільшенню обсягу випуску – на 656 тис. грн. у 2020 році в порівнянні з 2019 роком.

Слідуючим моментом прослідкуємо яким чином ці фактори вплинули на зміну собівартості реалізованої продукції. З таблиці 2.6 видно, що собівартість у 2020 році зросла в порівнянні з 2019 роком на 896 тис. грн. або на 1,4%, у 2022 р. становила 113942 тис. грн, а у 2021 р. становила 90460 тис. грн, що на 23482 тис. грн або 125,96% більше.

$$\begin{aligned} \Delta С_{Ц1} &= С_{2022} - С_{2022} : 1,05 = 113942 - 113942 : 1,05 = 5426 \text{ тис. грн} \\ \Delta С_{O1} &= С_{2022} - С_{2021} - \Delta С_{Ц1} = 113942 - 90460 - 5426 = 18056 \text{ тис. грн} \\ \Delta С_{Ц2} &= С_{2020} - С_{2020} : 1,05 = 64614 - 64614 : 1,05 = 3077 \text{ тис. грн} \\ \Delta С_{O2} &= С_{2020} - С_{2019} - \Delta С_{Ц2} = 64614 - 63718 - 3077 = -2181 \text{ тис. грн} \end{aligned}$$

Таким чином, за рахунок зміни ціни собівартість виросла на 5426 тис. грн, а за рахунок зміни обсягу випуску – на 18056 тис. грн. у 2022 році в порівнянні з 2021 роком. У 2020 році за рахунок зміни ціни собівартість виросла на 3077 тис. грн, а обсяг випуску навпаки зменшився на 2181 тис.грн.

Як показують наведені розрахунки, ціна реалізації може впливати на чистий прибуток у складі двох факторів – собівартості та доходу від реалізації. При цьому вплив у складі собівартості зменшує, а у складі доходу від реалізації – збільшує прибуток підприємства. З огляду на це загальний вплив ціни товару під час продажу на чистий прибуток розрахуємо таким чином:

$$\Delta\text{ЧП}_{\text{Ц1}} = \Delta\text{ДР}_{\text{Ц1}} - \Delta\text{С}_{\text{Ц1}} = 7381 - 5426 = 1955 \text{ тис. грн}$$

$$\Delta\text{ЧП}_{\text{Ц2}} = \Delta\text{ДР}_{\text{Ц2}} - \Delta\text{С}_{\text{Ц2}} = 4079 - 3077 = 1002 \text{ тис. грн}$$

За рахунок збільшення ціни чистий прибуток підприємства зріс на 1955 тис. грн. у 2022 році порівняно з 2021 роком, у 2020 році на 1002 тис.грн. порівняно з 2019р.

Визначаючи вплив на прибуток витрат адміністративних, тих які йдуть на збут та фінансових витрат, треба пам'ятати, що це фактори зворотнього впливу, тому у формули ми будемо підставляти знак мінус:

$$\Delta\text{ЧП}_{\text{В1}} = (\text{АВ}_{2022} + \text{ВЗ}_{2022} + \text{ВФ}_{2022}) - (\text{АВ}_{2021} + \text{ВЗ}_{2021} + \text{ВФ}_{2021})$$

$$= (8139+31457+1440) - (5827+27559+850) = 6800 \text{ тис.грн.}$$

$$\Delta\text{ЧП}_{\text{В2}} = (\text{АВ}_{2020} + \text{ВЗ}_{2020} + \text{ВФ}_{2020}) - (\text{АВ}_{2019} + \text{ВЗ}_{2019} + \text{ВФ}_{2019})$$

$$= (5126+14917+393) - (4948+8882+406) = 6200 \text{ тис.грн.}$$

Отже, збільшення цих витрат у 2022 р., порівняно з 2021 роком, привело до зменшення прибутку на суму 6800 тис. грн., також у 2020 р., порівняно з 2019 роком, збільшення таких витрат призвело до зменшення прибутку на суму 6200 тис. грн.

Вплив на прибуток такої величини як інших доходів розраховують за наступною формулою:

$$\Delta\text{ЧП}_{\text{Д1}} = \text{ДІ}_{2022} - \text{ДІ}_{2021} = 3544-3208 = 336 \text{ тис. грн.}$$

$$\Delta\text{ЧП}_{\text{Д2}} = \text{ДІ}_{2020} - \text{ДІ}_{2019} = 2745-371 = 2374 \text{ тис. грн.}$$

Отже за рахунок збільшення інших доходів відбулось збільшення і прибутку, а саме у 2022 році на 336 тис.грн., у 2020 році на 2374 тис.грн. в порівняно з попередніми роками.

Вплив податку на прибуток розраховують за формулою: $\Delta\text{ЧП}_{\text{ПП1}} = - (\text{ПП}_{2020} - \text{ПП}_{2019}) = - (566-381) = - 185$ тис. грн. $\Delta\text{ЧП}_{\text{ПП2}} = - (\text{ПП}_{2018} - \text{ПП}_{2017}) = - (582-845) = 263$ тис. грн

Це означає, що у 2022 році за рахунок збільшення величини податку на прибуток відбулось зменшення прибутку аналізованого підприємства на суму 185 тис. грн. А ось у 2020 році у порівнянні з 2019 роком навпаки зменшення величини податку на прибуток відбулось збільшення прибутку на 263 тис.грн. Отримані дані можемо узагальнити в таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Узагальнена таблиця впливу факторів на величину прибутку ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» (тис.грн.)

з/п	Показник	Порівняння 2022/2021	Порівняння 2020/2019
1.	Зміна ціни	1955	1002
2.	Обсяг реалізації	23695	656
3.	Обсяг випуску	-18056	-(-281)
4.	Витрати адміністративні, на збут, Фінансові	-6800	-6200
5.	Інші доходи	336	2374
6.	Податок на прибуток	-185	-263
7.	Усього	945	-1036

Як бачимо, останній рядок таблиці 2 в сумі 945 тис.грн. та 1036 тис.грн. підтверджує зміну чистого прибутку з таблиці 2.13, таким чином підрахунки факторного аналізу є вірними. Зростання прибутку відбулось за рахунок підвищення ціни, збільшення обсягу реалізації, інших доходів. А резервами подальшого збільшення чистого прибутку є збільшення адміністративних витрат, витрат на збут та фінансових витрат на ТОВ «Чернівці Поліхімбуд».

Висновки до другого розділу

За результатами оцінки фінансового стану ТОВ Чернівці Поліхімбуд» можна зробити наступні висновки до другого розділу.

1. Підприємство ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» є прибутковим. Виручка від реалізації продукції на підприємстві за 2019-2022 роки зростала, чистий прибуток за останій рік теж мав тенденцію до зростання.

2. Аналіз майнового стану та фінансової стійкості показав, що не всі показники мають позитивне значення. Коефіцієнти власних обігових коштів, використання власних коштів та коефіцієнт маневреності показали своє падіння. Тому за досліджуваний період господарську діяльність ТОВ Чернівці Поліхімбуд» можна охарактеризувати як не зовсім ефективну.

3. Показники рентабельності (рентабельність продажів, рентабельність операційного капіталу, рентабельність сукупного капіталу, рентабельність операційної діяльності) мають позитивні значення і вказують на прибутковість роботи товариства.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА.

3.1. Оцінка ризиків ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»

Стійкість підприємства є якісною характеристикою його стану, маяком його «здоров'я», запорукою його життєздатності і основою стабільності на ринку і розвитку у конкурентному середовищі.

Оцінка фінансових результатів за останні чотири роки розкрила, що підприємство ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» є прибутковим, проте стикається з певною кількістю проблем та ризиків, які можуть мати негативний вплив на його фінансову стійкість у майбутньому. На сьогодні війна являється головною проблемою для всіх підприємств. Ризики від впливу війни на діяльність товариства ще полягає у ризику що ТЦК по дорозі на роботу загребє в машину робітників без попереджень керівництва, що може призвести до простоїв виробництва або навіть зупинки діяльності деяких сегментів виробництва та порушенні виробничих ланок. Шляхами зменшення даного впливу можна вважати бронь для працівників, а також забезпечення трансферу на роботу, щоб працівники не їздили громадським транспортом.

У розрізі керівництва та менеджменту доцільно проводити слідуючі заходи:

- аналіз обґрунтованості припущень керівництва щодо безперервної діяльності та подальших прогнозів;
- критичного розгляду підходу керівництва щодо обґрунтованості припущень, покладених в основу фінансового плану на поточний та наступні роки;
- перевіряти доцільність основних вкладень, які пов'язані з майбутніми витратами;
- пошук нових підходів та методів прогнозування фінансових результатів в умовах глобальних економічних змін задля прийняття більш ефективних та зважених рішень

Основними шляхами вирішення проблем, пов'язаних із зміцненням своєї позиції на ринку будівництва, а саме виготовлення виробів із бетону ТОВ

«Чернівці Поліхімбуд» можуть бути:

- 1) приділення великої уваги розробці інноваційних рішень для задоволення нових вимог клієнтів. Інноваційна діяльність також забезпечить розширення ринків збуту товариства, що допоможе залишатися конкурентоздатним навіть у кризові часи;
- 2) пошук нових ринків збуту;
- 3) підвищення організаційно-технічного рівня виробництва, вдосконалення устаткування задля відповідності якості кінцевого продукту міжнародним стандартам та можливості конкурувати;
- 4) опрацюванням перспективних ринків.

До інших факторів підвищення рентабельності та фінансової стійкості можна віднести наступні:

- розробка стратегії і тактики діяльності та розвитку товариства, інформаційне забезпечення процесу прийняття рішення;
- фінансове планування діяльності підприємства, аналіз і пошук найкращих резервів зростання прибутку, податкове планування;
- підвищення кваліфікації працівників, поліпшення умов праці;
- комплексний та безперервний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства;
- розробка та впровадження ефективних фінансових стратегій;
- оптимізація витрат та джерел їх створення;
- детальний аналіз шляхів зниження собівартості;
- стимулювання збільшення вхідних грошових потоків.

Стосовно фінансових інструментів ТОВ «Чернівці Поліхімбуд», де ще можуть виникають фінансові ризики, то вони включають в себе поточні зобов'язання, грошові кошти та їх еквіваленти, торгова та інша дебіторська заборгованість, які виникли в процесі здійснення операційної діяльності.

Основні ризики, пов'язанні з фінансовими інструментами, є ризик ліквідності та кредитний ризик. Ризик ліквідності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» може мати при виконанні своїх зобов'язань, які погашаються шляхом надання грошових коштів або інших фінансових активів. При управлінні ліквідністю підприємство повинно передбачати, наскільки це можливо, постійну наявність ліквідних коштів для своєчасного виконання своїх зобов'язань, як у звичайних, так і надзвичайних ситуаціях, уникаючи, при цьому, збитків та ризику нанесення шкоди репутації підприємства.

Таблиця 3.1

Розрахунок коефіцієнту поточної ліквідності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» (тис.грн.,%)*

Показники	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-)) показника 2020 року порівняно з 2019 р		Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2021 р	
					абсолютне, тис. грн.	відносне, %	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
Оборотні активи	11782	14321	19523	20731	2539	121,5	1208	106,2
Поточні зобов'язання і забезпечення	6396	9314	20329	24878	2918	145,6	4549	122,4
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,84	1,54	0,96	0,83	-0,30	83,5	-0,13	86,8

*Джерело: А, Б.

Із розрахунку видно, що товариство може погашати поточні зобов'язання, так як величина оборотних активів перевищувала поточні зобов'язання компанії. Хоча поступове зниження цього коефіцієнту вимагає від керівництва робити кроки для збільшення оборотних активів.

Розрахунок коефіцієнта абсолютної ліквідності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» наведено в таблиці 3.2.

Розрахунок коефіцієнта швидкої ліквідності ТОВ «Чернівці
Поліхімбуд»(тис.грн.,%)*

Показники	Код рядка	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-)) показника 2020 року порівняно з 2019 р		Відхилення (+;-)) показника 2022 року порівняно з 2021 р	
						абсолютне, тис. грн.	відносне, %	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5608	5849	7 434	9 448	241	104,3	2014	127,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	1130	1192	0	3 255	2 394	-1192	0,0	-861	73,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0	0	9	9	0	-	0	100,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	14	3117	212	470	3103	22264,3	258	221,7
Гроші та їх еквіваленти	1165	895	929	845	310	34	103,8	-535	36,7
Поточні зобов'язання і забезпечення	1695	6396	9314	20329	24878	2918	145,6	4549	122,4
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,5-1	1,21	1,06	0,58	0,51	-0,14	88,1	-0,071	87,8

*Джерело: дод. А, Б.

Як видно із розрахунку швидкої ліквідності товариство може вчасно погашати свої короткострокові зобов'язання за допомогою високоліквідних активів, до яких можна віднести грошові кошти та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції та дебіторську заборгованість. Цей показник схожий на показник поточної ліквідності, але ще точніший, адже дозволяє виключити менш ліквідні оборотні активи. Протягом всього періоду дослідження показник знаходиться в нормі (0,5-1).

Розрахунок коефіцієнту абсолютної ліквідності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» представлена в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Розрахунок коефіцієнта абсолютної ліквідності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» (тис.грн.,%)*

Показники	Код рядка	2019	2020	2021	2022	Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р		Відхилення (+;-) показника 2022 року порівняно з 2021 р	
						абсолютне, тис. грн.	відносне, %	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
Гроші та їх еквіваленти	1165	895	929	845	310	34	103,8	-535	36,7
Поточні зобов'язання і забезпечення	1695	6396	9314	20329	24878	2918	145,6	4549	122,4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0,14	0,10	0,04	0,01	-0,04	71,3	-0,029	30,0

*Джерело: дод. А, Б.

Як бачимо коефіцієнт абсолютної ліквідності товариства має низьке значення весь досліджуваний період (нормативному значення 0,2-0,35). Це говорить про необхідність залучення додаткових позикових коштів та реалізацію частини зайвих активів для збільшення суми найбільш ліквідних активів (грошей та їх еквівалентів).

Одним із варіантів підвищення платоспроможності підприємства може бути зростання грошових коштів, що в свою чергу збільшить коефіцієнт абсолютної ліквідності. А також дозволить товариству брати позики в банку, щоб фінансувати поточну діяльність. Збільшити грошові кошти можна за рахунок здачі в оренду виробничих фондів. Також підприємству слід проводити управління запасами з метою оптимізації запасів матеріалів, незавершеного виробництва та готової продукції.

Ще одна проблема, яка призводить до певних фінансових ризиків є неповне та неефективне використання власного капіталу підприємством. Зростання суми власного капіталу, звичайно, є позитивною тенденцією, але за умови доцільного його використання та сприяння зростанню чистого прибутку. Проте розрахунок показників фінансової стійкості у другому розділі даної роботи демонструє потребу в залученні додаткових позикових коштів, а також в оптимізації структури капіталу. Коефіцієнт використання власних коштів протягом чотирьох років менше норми, що свідчить про падіння прибутку, в той час, як власний капітал постійно збільшується. Це означає, що підприємству необхідно використовувати додаткові позикові кошти, але це необхідно робити тільки в разі очікуваного підвищення рентабельності власного капіталу. Ефективна фінансова діяльність підприємства неможлива без постійного використання позикових коштів, яке зумовлене, з одного боку, об'єктивною необхідністю, а саме: невідповідністю у часі між надходженнями коштів та витратами, сезонністю виробництва, впровадженням інвестиційних проектів, які потребують значних обсягів вкладень за декілька років; з іншого боку, за допомогою позикових коштів забезпечується розширення виробничо господарської діяльності, оновлення технічної бази, використання ефекту фінансового левереджу та ін. Із використанням позикового капіталу можна розширити обсяг діяльності товариства, а також більш ефективно використовувати власний капітал, прискорювати формування цільового фінансування і відповідно підвищувати ринкову вартість підприємства. Для товариства велике значення має дохід у формі прибутку використання як власних, так і залучених коштів. Використання залученого капіталу дає змогу підприємству нарощувати свій потенціал і забезпечити ефективніше використання власного капіталу, а отже, підвищити ринкову вартість капіталу. Внутрішні джерела позикових коштів можуть утворюватись за рахунок відстрочених зовнішніх довгострокових і короткострокових зобов'язань. Щодо оптимізації структури капіталу, то на даний час не існує єдиного методу,

застосовуючи який підприємство визначило б оптимальне співвідношення між власними і позиковим капіталом. Термін "оптимізація структури капіталу" визначається як співвідношення з власним і позиковим капіталом, при якому товариство отримає максимальний прибуток і рентабельність. Потенційну можливість впливати на чистий прибуток підприємства змінюючи обсяг і структуру довгострокових пасивів за рахунок позикових джерел може визначити фінансовий лівередж (левередж). Чим більше залучається підприємством позик, тим більше воно виплачує відсотків по них [6, с. 656].

Ефект фінансового левереджу визначається за формулою: $EFL = (1 - C_{пп}) * (P_a - \%) * PK / BK$ (3.1)

де $C_{пп}$ – ставка податку з прибутку, виражена десятковим дробом;

P_a – рентабельність активів (відношення чистого прибутку до середньої суми вартості активів), %;

% – середній розмір відсотків за кредит, що сплачуються підприємством за використання позикового капіталу, %;

ПК – середня сума використовуваного підприємством запозиченого капіталу;

BK – середня сума власного капіталу підприємства.

Відмітимо, що станом на 2022 рік ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» не має в структурі довгострокових зобов'язань кредитів банків, тому розрахунок фінансового левереджа за наявними даними неможливий, але даний показник слід розраховувати та аналізувати, якщо станеться залучення банківських кредитних коштів у майбутньому. Також не слід надмірно збільшувати частку позикових коштів, оскільки в такому випадку значно підвищується ризик втрати фінансової стійкості.

3.2. Прогнозування фінансових результатів ТОВ «Чернівецький Поліхімбуд»

В умовах розвитку ринкових відносин ефективність діяльність товариства залежить від фінансового планування, при цьому, безпосередня роль приділяється прогнозуванню фінансових результатів підприємства. Прогнозування - особлива форма наукового передбачення, опис можливих та бажаних перспектив, станів, рішень проблем майбутнього. Важливим моментом розробки прогнозу фінансових результатів є вірний вибір методів та прийомів. Найбільш загальні групи методів, що використовуються на практиці:

- а) економетричні моделі;
- б) метод часових рядів (рядів динаміки); в) балансовий метод;
- г) методи експертних оцінок.

За відсутності прогнозних даних підприємство схильне до помилкових дій, що може призвести до втрати позицій на ринку, нестійкого фінансового стану або навіть до банкрутства. Планування і прогнозування є одними з найважливіших моментів в управлінні фінансовим механізмом підприємства.

Прогнозування фінансових результатів діяльності підприємства є основним фактором успішної економічної діяльності, тому аналіз фінансових результатів підприємства є базою прийняття рішень щодо розвитку і вдосконалення функціонування підприємства. Проведення аналізу та прогнозування фінансових результатів діяльності товариства ще важливо для економічних партнерів, які співпрацюють з даним суб'єктом. Підвищення якості аналізу фінансових результатів повино бути головною метою всіх підрозділів товариства. Тому прогнозування повино бути для опрацювання довготермінових та середньотермінових планів діяльності товариства. Задача прогнозування прибутку в тому, що в економіці відбуваються постійні зміни, без прогнозу показників фінансових результатів товариство не зможе спланувати свій розвиток.

«Також прогнозування надає можливість отримання науково-обґрунтованих виважень про їх можливі фінансові результати, термін досягнення бажаних результатів або навпаки – застерегти про небажані зміни та необхідність прийняття певних рішень» [24].

В процесі прогнозування фінансових показників допускають що в майбутньому ситуація на підприємстві не буде мати значні відхилення від сьогодення. Ми вважаємо, що всі важливі наміри і фактори, які з'ясовані врахуються в обрану моделі прогнозування або будуть незмінні в часі. Таким чином, процес екстраполяції виявлених тенденцій засновується з припущення про інертність економічної ситуації. Точність і правильність обраної моделі прогнозу будуть також залежати від якості підбору даних. «Розробляючи прогноз фінансових результатів за будь-яким сценарієм, слід не забувати про наявність факторів, які свідомо або несвідомо не враховані в неї, але значно впливатимуть на фінансовий стан підприємства в майбутньому»[7]. Однак в сучасних економічних умовах існує низка чинників, що перешкоджають нормальному застосуванню прогнозування фінансового стану підприємства в нашій державі, серед яких:

- коливання загальноекономічної ситуації в нашій державі та світі;
- недостатність понять при визначенні потреби підприємства у власних та залучених ресурсах;
- нестабільність фіскальної політики держави;
- незрозумілість стратегічних цілей у підприємств;
- низький рівень розвитку інформаційних технологій на підприємствах;
- застарілі методи оперативного планування;
- недостатність досвіду самостійної постановки цілей та завдань, планування дій і залучення ресурсів в умовах ринкових відносин;
- недоліки існуючої системи управлінського обліку;
- нестача кваліфікованих кадрів, які мають досвід розроблення прогнозів за сучасними методами.

Широкого застосування у міжнародній практиці прогнозування даних надається регресійному аналізу, який належить до економетричних методів.

Цей метод передбачає визначення відокремлених змін факторів на результативну ознаку та кількісної оцінки шляхом використання відповідних критеріїв. Регресійний аналіз проводиться на базі побудованого рівняння, визначає внесок кожної незалежної змінної у варіацію прогнозованої залежної змінної величини. На відміну від кореляційного аналізу цей метод займається пошуком моделі зв'язку, вираженої у функції регресії.

Наведемо приклад здійснення прогнозу чистого прибутку ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» на 2023 рік за допомогою функцій регресії MS Excel. Отже, прогнозування фінансових результатів підприємства є основою до наступного вдосконалення та минати великі втрати, підвищувати конкурентоспроможність.

Точність і достовірність прогнозу залежатимуть від повноти статистичних даних про результати діяльності товариства за минулий час та правильності врахування зовнішніх чинників, що впливатимуть на господарюючий суб'єкт.. Таким чином, для кожного господарюючого суб'єкта дуже важливо включати резерви та план виходу з важкого становища навіть при дуже позитивних результатах прогнозу.

Далі проведемо прогноз власного капіталу та чистого прибутку ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» на 2023 та 2024 рік за допомогою функцій регресії MS Excel. Вихідні дані представлені в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Вихідні дані для побудови рівняння регресійної моделі (тис.грн.)

Показники	2019	2020	2021	2022
Власний капітал	29292	32056	36026	38995
Чистий прибуток	3800	2764	2056	3001

Показник R_2 (коефіцієнт детермінації), який склав 0,65 показує нам, що величина чистого прибутку підприємства на 65% пояснюється зміною власного капіталу.

Ця залежність є зворотною, якщо він буде зменшуватись, чистий прибуток буде збільшуватись, і навпаки.

Використаємо функцію «Тенденція» в MS Excel, щоб розрахувати очікуваний розмір власного капіталу підприємства в 2023 році (рис. 3.1):

Показники	2019	2020	2021	2022	2023
Власний капітал	29292	32056	36026	38995	29130.,4

Рис. 3.1. Прогнозування суми власного капіталу на 2023 рік

Дані розрахунку показують, що власний капітал в 2023 році складе 29130 тис.грн. Тепер можемо підставити це значення у наше рівняння.

$$Y = -0,032 * 29130 + 3762,9 = 2831 \text{ тис.грн.}$$

В результаті здійсненого прогнозу показано, що сума чистого прибутку буде дорівнювати 2831 тис.грн. за рахунок зміни суми власного капіталу, але при умові ефективного використання власних коштів, підвищення обсягів реалізації товарів та послуг та залучення додаткових джерел фінансування. Також слід зазначити, що 35% чистого прибутку «у» належить до інших факторів і чинників «х», до яких можна віднести зміну цін, курс валюти і т.ін.. Тому наведений прогноз є приблизним та не враховує усі існуючі фактори загроз, так як це вимагає більш глибокого та серйозного аналізу.

Також розрахуємо прогноз чистого прибутку підприємства за рахунок функції «ТЕНДЕНЦІЯ» (рис. 3.2)

Рік	2019	2020	2021	2022	2023
Чистий прибуток	3800	2764	2056	3001	3371

Рис.3.3. Прогнозування суми чистого прибутку на 2023рік

Прогноз отримання чистого прибутку у розмірі 3371 тис. грн. відрізняється від результату, отриманого за допомогою регресійної моделі, внаслідок того, що використовуються різні вихідні данні.

Ще одним методом прогнозування фінансових результатів вважають прогнозування такої вбудованої функції «Лист прогнозу» в MS «Excel». Даний інструмент демонструє прогнозні значення з прив'язкою низької та високої ймовірності, а також показує середній результат (рис 3.3)

Рік	Чистий прибуток тис.грн	Прогноз (Чистий прибуток тис.грн)	Привязка низької ймовірності (Чистий прибуток тис.грн)	Привязка високої ймовірності (Чистий прибуток тис.грн)
2019	3800			
2020	2764			
2021	2056			
2022	3001	3001	3001	3001
2023		2657	1063	3707
2024		2385	751	3476
2025		2113	438	3245

Рис. 3.3. Прогноз очікуваного чистого прибутку ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»

В умовах невизначеностей в економіці та кризи ринка будівництва, а також постійних курсових коливань, товариству слід орієнтуватися на прогноз, який прив'язаний до низької ймовірності, так як він найбільше відображає реальну ситуацію та можливостей підприємства, виходячи із проведеного аналізу в другому розділі даної роботи. Отже, на основі даних прогнозу, можна зробити висновок, що очікувана сума чистого прибутку підприємства складе 2657 тис. грн в 2023 році та 2385 тис. грн. в 2024 році. З урахуванням того, що світова економіка постійно змінюється та характеризується великою кількістю ризиків, наш прогноз може бути актуальним. Звичайно, на практиці товариство може проводити ще глибший аналіз та враховувати кожний фактор, який впливає на отримання прибутку, окремо.

3.3 Напрямки покращення ділової активності підприємства ТОВ «Чернівці Поліхімбуд»

В результаті наукового дослідження прийшли до висновку, що для підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю, результатом якої є зменшення розміру дебіторської заборгованості, команді фахівців, котрі займаються цим видом діяльності на підприємстві, потрібно здійснити такі заходи:

- визначення ступеню ризику несплати по рахункам покупцями;
- збільшення кількості дебіторів з метою мінімізації втрат від несплати;
- ведення оперативного контролю за надходженням грошей на рахунки підприємства;
- аналіз платоспроможності та надійності потенційних дебіторів;
- визначення можливості та необхідності застосування кредитної політики щодо окремих покупців продукції та формування її принципів і умов;

- аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства у попередніх періодах та чітке планування на майбутнє;
- своєчасне визначення розміру дебіторської заборгованості;
- ведення претензійної роботи;
- контроль за виконанням платіжних умов за договорами та негайне припинення співпраці з дебіторами, що їх порушують;
- своєчасне виявлення недопустимих політикою підприємства видів дебіторської заборгованості.

Запропоноване у ході наукового дослідження вдосконалення кредиторської заборгованості об'єднає всю інформацію про кредиторську заборгованість, зробить її цілісною і дасть змогу користувачам, зокрема керівнику підприємства, отримати повну інформацію щодо стану заборгованості перед кредиторами за отримані товари та послуги, надані роботи.

Думається, що перспективою подальших досліджень у напрямі вдосконалення кредиторської заборгованості є розроблення заходів щодо вдосконалення системи аналітичного обліку підприємства та більш детальне обґрунтування методів управління заборгованістю з метою приведення її обсягу, структури та якісних характеристик до прийнятних параметрів для ефективного функціонування підприємства та підтримки в належному стані його платоспроможності.

Висновки до третього розділу

В третьому розділі магістерської роботи було проведено оцінку ризиків та прогнозування фінансових результатів ТОВ «Чернівці Поліхімбуд».

Ризик ліквідності: коефіцієнти поточної та швидкої ліквідності показали, що ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» може погашати поточні зобов'язання, так як величина оборотних активів перевищувала поточні зобов'язання компанії. Коефіцієнт абсолютної ліквідності знизився, що говорить про необхідність залучення додаткових позикових коштів та реалізацію частини зайвих активів для збільшення суми найбільш ліквідних активів (грошей та їх еквівалентів).

Запропоновано застосування прогнозування даних за допомогою регресійному аналізу, який належить до економетричних методів. Цей метод передбачає визначення відокремлених змін факторів на результативну ознаку та кількісної оцінки шляхом використання відповідних критеріїв. Регресійний аналіз проводиться на базі побудованого рівняння, визначає внесок кожної незалежної змінної у варіацію прогнозованої залежної змінної величини. На відміну від кореляційного аналізу цей метод займається пошуком моделі зв'язку, вираженої у функції регресії. Прогнозування чистого прибутку ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» на 2023 рік було запропоновано зробити за допомогою функцій регресії MS Excel.

Також для прогнозування чистого прибутку запропоновано робити за допомогою вбудованої функції «Лист прогнозу» в MS «Excel». Даний інструмент демонструє прогнозні значення з прив'язкою низької та високої ймовірності, а також показує середній результат

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження проведеними в магістерській роботі були сформовані щодо теоретичних та практичних основ оцінки фінансових результатів підприємства наступні висновки:

1. Виходячи з проведеної оцінки фінансових результатів діяльності підприємства можна сказати, що фінансовий результат є надважливішим показником діяльності будь-якого підприємства. Фінансовий результат являє собою ширше поняття ніж прибуток (збиток). Досліджуючи всі чинники, які впливають на його формування, бачимо, що він тісно пов'язаний з усіма процесами діяльності підприємства.

2. Показники фінансових результатів характеризують абсолютну ефективність господарювання підприємства в усіх напрямках його діяльності: виробничої, збутовий, постачальницької, фінансової й інвестиційної.

3. Найактуальнішими методами аналізу фінансових результатів діяльності підприємства визначають горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний, факторний та кореляційно-регресійний.

4. Провівши аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» бачимо, що всі основні показники в нормі. Отже позитивно характеризує господарську діяльність товариства.

5. Основну частину прибутку підприємство ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» одержує від реалізації продукції. Із проведеного аналізу фінансово- господарської діяльності ТОВ «Чернівці Поліхімбуд» можна зробити висновок, що підприємство є прибутковим. Протягом досліджуваних 2019 - 2022 років бачимо зростання виручки від реалізації, чистого прибутку, оборотних та необоротних активів.

6. Показники майнового стану (оновлення ОЗ, придатності, зносу ОЗ, фондівіддача) в межах нормативних значень. Деякі показники фінансової стійкості знижуються (коефіцієнт використання власних коштів, коефіцієнт

маневреності, коефіцієнт оборотності капіталу), а інші зростають (коефіцієнт стабільності, коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт концентрованого позикового капіталу).

7. Поняття рентабельність можна визначити як ступінь дохідності, вигідності, прибутковості роботи підприємства. Рентабельність можна виміряти за допомогою цілої системи відносних показників, що характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямків діяльності (виробничої, комерційної, інвестиційної тощо), вигідність виробництва продукції і послуг окремих видів. Ми їх використали для оцінювання діяльності товариства. Збільшення витрат на виробництво і реалізацію продукції призвело до зміни рентабельності продукції з 52% у 2019 році до 59% вже у 2022 році. Рентабельність операційної діяльності ТОВ

«Чернівці Поліхімбуд» знизилась з 64% до 44 % у 2022 році. Рентабельність продажів була у 2019 році 40% стала 43% у 2022 році. Рентабельність операційного капіталу зменшилась з 5,5% до 2,0%. Рентабельність сукупного капіталу мала тенденцію до збільшення з 6,76 % у 2021 році до 9,1% вже у 2022 році.

8. Протягом досліджуваного періоду спостерігається перевищення власного капіталу над позиковим.

9. Коефіцієнти поточної та швидкої ліквідності показали, що ТОВ

«Чернівці Поліхімбуд» може погашати поточні зобов'язання. Коефіцієнт абсолютної ліквідності знизився, що говорить про необхідність залучення додаткових позикових коштів та реалізацію частини зайвих активів для збільшення суми найбільш ліквідних активів

10. Нами було запропоновано застосування прогнозування даних за допомогою регресійному аналізу, який належить до економетричних методів. В результаті здійсненого прогнозу показано, що сума чистого прибутку в 2023 році буде дорівнювати 2831 тис.грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренкова Г.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. для самоств. вивчення дисципліни . К. : Знання- Прес. 2006. 287 с.
2. Алексеєнко Л.М. Економічний тлумачний словник: власність, приватизація, ринок цінних паперів. Тернопіль: Астон. 2003. 672 с.
3. Біла О.Г. Фінанси підприємств : навч. посібник. Львів: Магнолія, 2009. 383 с.
4. Боронос, В.Г. Управління фінансовою санацією підприємств : навч. посіб. Суми : СумДУ. 2010. 437 с.
5. Буряковський В.В. Фінанси підприємств: навч. посібник. Дніпропетровськ : Пороги. 2006. 246 с.
6. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс. 2-е изд. перераб. и доп. К. : Эльга, Ника-Центр, 2006. 656 с.
7. Бобирь О.І. Прогнозування фінансового стану підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/23_SND_2008/Economics/27132.doc.htm.
8. Ганжа Ю. В. Міжнародна практика факторного аналізу прибутку підприємства. *Економіка & держава*. 2007. №4. С. 35-36.
9. Економічна енциклопедія Т. 3. «П» (поручництво) – Я (японський центр продуктивності) К. Тернопіль : ВЦ «Академія» ТАНГ. 2002. 952 с.
10. Економічна теорія : навч. посібник / За ред. В.О. Білика, П.Т. Савлука; 4-е вид., перероб. та доп. К. : ННЦ ІАЕ. 2004. 560 с.
11. Економічний словник-довідник / За ред. С.В. Мочерного. К.: Феміна, 1995. 368 с.
12. Загородній А.Г. Фінансовий словник. – 4- те вид., випр. та доп К. : Т-во «Знання», КОО; Л.: Вид-во Львів. банк. ін.-ту НБУ. 566 с.
13. Ільчук М.М. Підприємницька діяльність та агробізнес К. : Вища освіта, 2006. 543 с.

14. Климко Н.Г. Основи економічної теорії: політ економічний аспект : підручник для студентів економічних спеціальностей вищих закладів освіти. К. : Вища школа. 1999.743 с.

15. Ковалева В. В. Фінанси: навч. посіб. URL: https://stud.com.ua/11851/finans/finansoviy_analiz_finansova_strategiya_pidpriyemstva.

16. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу. Онлайн-журнал «Financial Analysis online» URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikov/338-pokaznikrentabelnosti-vlasnogo-kapitalu>.

17. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт рентабельності активів (Коефіцієнт рентабельності пасивів). Онлайн-журнал «Financial Analysis online» URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikov/337-pokaznikrentabelnosti-aktiviv-pokaznik-rentabelnosti-pasiviv>.

18. Коефіцієнт рентабельності продажів: стаття. URL: <https://blog.financemarket.ru/ros-return-on-sales-rientabelnost-prodazh>.

19. Коефіцієнт рентабельності інвестованого капіталу ROIC : стаття. URL: <https://profmeter.com.ua/Encyclopedia/detail.php?ID>.

20. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт фінансової автономії (Коефіцієнт фінансової незалежності). Онлайн-журнал «Financial Analysis online» URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikov/346-pokaznik-finansovoji-avtonomiji-pokaznik-finansovoji-nezalezhnosti>.

21. Кобилецький В. Р. Відносні показники фінансової стійкості/ Онлайн-журнал. «Financial Analysis online» URL: <https://www.finalon.com/metodyka-rozrakhunku/100-vidnosni-pokaznykyfinansovoi-stiikosti>.

22. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт маневреності власного капіталу. Онлайн-журнал. «Financial Analysis online» 144 URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikov/282-manevrenist-vlasnogo-kapitalu>.

23. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу. Онлайн-журнал «Financial Analysis online URL: <https://www.finalon.com/>

slovník-ekonomických-pokazníků/264- koeficient-konzentracije-pozikovogo-kapitalu.

24. Лазарева А. С. Особливості аналізу фінансових результатів на підприємстві. *Управління розвитком*. 2013. № 4(144). С. 175–178.

25. Міжнародні стандарти фінансової звітності / за ред. С.Ф. Голова. К.: Фенікс. 2009. 367 с.

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

27. Основи економічних знань: навч. посіб. / А.С.Гальчинський, П.С. Єщенко, Ю.І. Палкін. – 2-ге вид., перероб. і допов. К. : Вища школа. 2002. 543 с.

28. Осовська Г.В. Економічний словник. К. : Кондор. 2007. 358 с.

29. Патарідзе-Вишинська М.В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід . *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. №2. С. 25-37.

30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. №290. *Все про бухгалтерський облік*. 2009. №10. С. 52-57.

31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>

32. Понятие денежного потока и его разновидности: Стаття. URL: <https://finswin.com/projects/ekonomika/denezhnyj-potok.html>.

33. Показники ліквідності: стаття. URL: <https://finadmin.com/ua/fnansovij-analz/40-pokazniki-lkvdnost.html>

34. Предборський В.А. Економічна теорія: підручник К. : Кондор, 2007. 492 с.
35. Регресійний аналіз: навч. посіб. URL: https://pidru4niki.com/17280924/ekonomika/regresiyuniy_analiz
36. Ризики банкрутства: навч. посіб. URL: https://stud.com.ua/34799/finansi/riziki_bankrutstva
37. Borrow more for your business with a CBILS loan. Official website. Funding circle. URL: <https://www.fundingcircle.com/uk/>.
38. Словник термінів і понять, що вживаються у чинних нормативно-правових актах України / Упор. : Богачова О.В. К. : «Оріяни». 1999. 502 с.
39. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч посібник. К. : КНЕУ. 2004. 412 с.
40. Тютюнник В. Факторний аналіз прибутку // *Справочник економіста*. 2010. № 10. С. 35- 42.
41. Фінансовий аналіз діяльності підприємства: підручник. URL: https://pidru4niki.com/1580011943608/finansi/finansoviy_analiz_diyalnosti_pidpriyemstva
42. Федоренко В. Г. Менеджмент підручник . 3-тє вид., перероб. та доп. К. : Алерта. 2015. 492 с.
43. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств : навч. Посібник. К. : Кондор. 2007. 400 с.
44. Шаховалова Є.О. Управління прибутком: теоретичний аспект . *Вісник Хмельницького національного університету*. 2013. № 2. Т. 3. С. 216-222.
45. Шевчук С.В. Теоретичні аспекти класифікації прибутку . *Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки*. 2010. № 4(54). С. 201-203.
46. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз. Київ : Кондор. 2009. 194 с.
47. Шморгун Н. П., Головка І.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури.2006. 528 с.

48. www.ukrstat.gov.ua – Офіційний сайт Державного комітету статистики України .

49. Энциклопедия финансового менеджмента: сокр. пер. с англ./ Ред. кол.: А.М. Емельянов, В.В. Воронов. 5- е. изд. М. : РАГС: ОАО «Изд-во «Экономика». 1998. 823 с.

50. Якісний і кількісний аналіз ризиків: підручник. URL: https://pidru4niki.com/87736/menedzhment/yakisniy_kilkisniy_analiz_rizikiv.

